

ЦЕМЕНТАРНИЦА “УСЈЕ” АД - СКОПЈЕ

Годишен извештај
Консолидирани финансиски извештаи
Консолидирана годишна сметка

За годината која завршува на 31 декември 2023 година

ЦЕМЕНТАРНИЦА “УСЈЕ” АД - СКОПЈЕ

Годишен извештај

За годината која завршува на 31 декември 2023 година

ЦЕМЕНТАРНИЦА УСЈЕ АД СКОПЈЕ

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА 2023

Скопје, февруари 2024

Содржина

1. ОПШТО	3
2. РЕЗУЛТАТИ ОД ПРОДАЖБАТА	3
3. РАБОТЕЊЕ	4
4. БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ	4
5. ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ И ЕКОЛОШКА, ОПШТЕСТВЕНА И УПРАВУВАЧКА УСПЕШНОСТ (ЕОУ)	5
6. ЕКОЛОШКИ АСПЕКТИ	8
7. ОСТАНАТИ ИНФОРМАЦИИ	11
8. ИЗЈАВА ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ	13

1. ОПШТО

Цементарница УСЈЕ АД Скопје („Друштвото“ или „УСЈЕ“) е акционерско друштво, регистрирано согласно законите на Северна Македонија. Акциите на Друштвото котираат на официјалниот пазар на Македонската берза. Регистрираното седиште на Друштвото е на ул. Борис Трајковски бр. 94, 1000 Скопје, Република Северна Македонија.

Деловните дејности на Друштвото опфаќаат производство и трговија со цемент, бетон, агрегати, сидарски цемент и други градежни материјали.

2. РЕЗУЛТАТИ ОД ПРОДАЖБАТА

ЦЕМЕНТ

По турбулентната 2022 година, економската ситуација се стабилизираше во првиот квартал од 2023 и остана стабилна во однос на цените. Во 2023, вкупната потрошувачка на сив цемент на домашниот пазар се намали за 5.4% во споредба со претходната година. По намалувањето на цената на електричната енергија и стабилната продажна цена, пазарниот удел на крајот на годината беше малку намален во споредба со 2022.

Количините извезени и продадени на пазарот во Косово беа малку помали и претставуваа незначително отстапување во споредба со претходната година и со буџетираните предвидувања. Дополнително на ова, значителна компонента на извозот претставуваше и клинкерот доставен до фабриките Шаррцем и Косјерик.

Главните фактори кои придонесоа до пад на уделот на домашниот пазар беа задоцнетото отпочнување на одредени инфраструктурни проекти; истовремени стадиуми на финализација на поголеми проекти со мала потрошувачка на цемент; мораториум на градежните дозволи во поголемите градови и неповолните временски услови во пролетните и летните месеци.

Еколошки цементи

Во текот на годината, нашиот главен фокус беше воведувањето на еколошки, зелен цемент на пазарот. Оттаму, ние го прекинавме производството и продажбата на пакуван СЕМ II/B цемент на почетокот на годината, а СЕМ IV се појави на пазарот како наш најпродаван производ. Паралелна промена се случи и во месец октомври кога ја прекинавме продажбата на рефузен СЕМ II/A, а СЕМ II/B го заведе неговото место.

ВЕРТИКАЛНА ИНТЕГРАЦИЈА

Го одржаваме позитивното придвижување од претходната година, а нашиот Погон за готов бетон постигна многу солиден EBITDA од 370.000 EUR или 249% над буџетното проектирање. Покрај ова, нашето производство на готов бетон достигна 43,633 m³, надминувајќи ги буџетираните количини за 9,1%. Во споредба со претходната година, забележавме значителен пораст од 20,7% во производството на бетон и значителни 67% во однос на EBITDA. Овие исклучителни исходи може да се припишат на нашите постојани заложби за подобрување на нашите рецептури согласно експертизата и оптимизирањето на оперативната ефикасност, а со тоа доведувајќи до значителни заштеди.

Покрај ова, нашиот Погон за готов бетон остана доследен на своите еколошки иницијативи, користејќи го СЕМ II/B V-P-L 42.5R конзистентно и постојано преработувајќи ги формулациите за бетон во насока на ублажување на емисиите на CO₂, а со тоа потврдувајќи ја нашата корпоративна одговорност кон животната средина.

Како Друштво, ние опстојуваме на пазарот како добавувач на бетон од исклучително висок квалитет, почитувајќи ги најдобрите практики во индустријата, а за нашиот углед сведочат и нашите верни клиенти.

Нашиот рудник за варовник во Говрлево продолжи со добро работење, снабдувајќи ја цементарницата со варовник и нашиот Погон за готов бетон со агрегати. Дополнително, се обидуваме да навлеземе на пазарот со агрегати и да продаваме варовнички фракции и на други Погони за готов бетон. Поради големата конкуренција во областа и поради фактот што повеќето Погони за готов бетон имаат свои сопствени извори на агрегати, во 2023 година продадовме 51 kt на трети лица, што е многу помалку од предвидените 100 kt. Како и да е, разгледуваме опции за нови рудници и во други делови на градот и државата.

3. РАБОТЕЊЕ

Производствениот процес беше насочен кон задоволување на пазарните потреби, опфаќајќи ги и домашните и извозните потреби, со посебен осврт на оптимизирањето на работењето, материјалните залихи и средства. Во согласност со заложбите за намалување на употребата на фосилни горива, во 2023 УСЈЕ успеа да намали приближно 3.5% од потрошувачката на топлина во печките со користење на алтернативно гориво. Специфичната потрошувачка на топлина на горивото (SFHC) останува споредлива со претходната година. Предзагревањето на печките се одвиваше главно со користење на природен гас. Потрошувачката на електрична енергија за дробилките за цемент (kWh на тон цемент) се намали за 2.3% во споредба со прогнозите за 2023, како исход од континуираната оптимизација на производствените параметри и користење на софтверот за RTO оптимизација изработен од страна на Групацијата ТИТАН. Покрај ова, потрошувачката на електрична енергија за производство на клинкер се одржа на стабилно ниво, како и претходната година. Односот на клинкерот наспроти цементот се задржи на стабилно ниво со тенденција за благ пад.

4. БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ

Приоритет број еден на Цементарница УСЈЕ е безбедноста и здравјето на вработените и изведувачите. Како дел од Групацијата ТИТАН, нашето Друштво се залага за континуирани подобрувања во безбедноста и здравјето на нашите вработени, подигање на свеста кај вработените во однос на нивната безбедност, усогласеност со правните норми и корпоративните стандарди.

Ние, во Цементарница УСЈЕ работиме на развивање на свеста за безбедноста кај нашите вработени и кај изведувачите. Цврсто веруваме дека со зголемување на зачестеноста на внатрешните ревизии на безбедноста кои доведуваат до поголем број на пријави на опасни ситуации и активности, ќе ја намалиме бројката на повреди, а истовремено дека ќе работиме на справување и елиминирање на поправните дејствија.

Водени од нашата верба, ние спроведуваме обука за квалитетни безбедносни проверки и ревизии за нашите вработени и за изведувачите, кои започнаа со овие извештаи во 2023. Оттаму, во 2023 вкупната бројка на пријавени безбедносни проверки и ревизии беше 279, од кои 75 беа пријавени од страна на изведувачи. Воедно беа пријавени 733 инциденти, од кои 52 беа избегнати несреќи за кои се изведе детална анализа. Во 2023 година имавме и една незначителна повреда која доведе до изгубено работно време на наш вработен; една повреда како медицински случај на изведувач, како и повреда со прва помош пружена на вработен и на изведувач. Се спроведе детална истрага и се подготви детален извештај согласно кои се презедоа поправни дејствија со цел спречување на повторна појава на истите или слични настани со анализа на фактите. Истрагата на инцидентите како дел од нашиот систем претставува добра практика која континуирано се изведува за сите појави кои се дефинирани како инциденти со повисок ризик или инциденти како избегнати несреќи. Целта на ваквите истраги е да се идентификуваат скриените опасности и да се анализира причината со што ќе се постигне подобрување на постоечките процедури, опрема, како и културата на вработените и изведувачите.

Поттикнати од идејата дека подобрувањето на знаењето на сите вработени е клучен фактор за развој на култура на безбедност, во 2023 година Цементарница Усје продолжи со континуираното организирање на обуки на различни теми опфаќајќи аспекти од безбедноста и здравјето, како за нашите вработени, така и за изведувачите. Во текот на 2023, се реализираа 6300 часови обука за вработени во Усје, или во просек 26.99 часа обука по вработен, односно 3321 часа за вработените на изведувачите, т.е. 16.12 часа по вработен. Се организираа и обуки за здравје, а предавањата ги држеа лекари од различни области.

На Светскиот ден на безбедноста и здравјето, 28 Април, Секторот за безбедност и здравје организираше настан за унапредување на безбедноста на работното место, на кој беа поканети претставници од Трудовиот инспекторат, Дирекцијата за заштита и спасување, Центарот за управување со кризи и други, како и гости-претставници од различни компании од државата, соработници, изведувачи, итн. За време на настанот, Цементарница Усје ги сподели своите добри практики преку демонстрации на сценарија во согласност со главните правила. Покрај ова, на настанот се доделија награди како знак на признание на извонредноста во поглед на безбедноста, а со цел мотивирање на вработените и поттикнување на проактивен ангажман во областа на безбедноста и здравјето на работното место.

5. ЧОВЕЧКИ РЕСУРСИ И ЕКОЛОШКА, ОПШТЕСТВЕНА И УПРАВУВАЧКА УСПЕШНОСТ (ЕОУ)

Во Цементарница УСЈЕ ние ги искористуваме нашите специфични способности, средства и врски за да изградиме вредности во сето наше работење. Ние внимаваме на она што го правиме, но и на начин на кој го правиме тоа, а со тоа уверувајќи се дека сме постигнале позитивно и трајно влијание врз нашите засегнати страни.

Во 2023 година, Групациската ТИТАН ги објави ревидираната Цел и вредности кои беа споделени и доставени до сите вработени. Нашата цел е таа која нè предводи кон влијанието кое сакаме да го постигнеме – да го направиме светот подобро место за живеење. Изјавата која ја содржи целта претставува рамнотежа помеѓу скромноста и амбициозноста, дефинирајќи го постоењето на Друштвото, неговото инклузивно работење и иновативните решенија кои ги испорачуваме на светот кој нè опкружува.

Нашите вредности го отсликуваат нешто секојдневно однесување и нè предводат во потрагата по нашата цел, а истовремено нè обединуваат, ја поттикнуваат довербата и нè поврзуваат со припадниците од нашите тимови, заедници, со партнерите и со комитентите.

ДОБРО ВЛАДЕЕЊЕ

Човекови права, диверзитет и инклузија

Во сообразност со Водечките начела за бизнис и човекови права на Обединетите Нации, нашето Друштво се залага за почитување и поддршка на човековите права во однос на нашите вработени, заедниците во кои работиме и бизнис партнерите. Човековите права се едни од клучните предметни области од Програмата за усогласеност на Групациската ТИТАН со кои се обезбедува добро структурирана програма за осврнување на релевантни активности на дисциплиниран и холистички начин ширум Друштвото.

Ние се залагаме за градење на средина во која се поддржува диверзитетот, кадешто сите може да просперираат и да искушат чувство на припадност. Ова е континуиран процес кој наложува сите инволвирани да се свесни и да имаат одреден степен на одговорност во поттикнувањето и негувањето на здрава корпоративна култура која овозможува безбедна средина за сите лица.

Значително достигнување за нашата индустрија е што 40% од Централниот управен одбор го сочинуваат жени.

Борба против поткупот и корупцијата

Справувањето со поткупот и корупцијата во УСЈЕ е од суштинска важност за одржување на етички деловни практики, поттикнување на фер пазар и постигнување на правна усогласеност. Ние применуваме различни мерки во насока на спречување и борба против поткупот и корупцијата во нашето Друштво, како и во Групацијата ТИТАН.

Сите иницијативи и заложби за борба против корупцијата се поддржани и се спроведуваат низ силна организациска структура со јасно определени улоги и одговорности и засилено уверување за добро владеење и издржана ЕОУ успешност.

Програма за усогласеност и политики

Друштвото се залага за спречување на судири на интереси и правичен пристап кон системот за наградување, предводени од јасни процедурални насоки и политики на Групацијата ТИТАН. Политиките се споделуваат на редовна основа, а вработените соодветно се обучуваат. Вработените имаат пристап до EthicsPoint платформата, која претставува алатка за анонимно и доверливо пријавување на инциденти. Овој софтвер претставува дополнителна алатка со која се поддржува транспарентноста, а со тоа се зачувува и заштитува доброто владеење и интегритетот. Со политиките на Групацијата се опфаќаат сите области на стратешка усогласеност, како што се борбата против поткупот и корупцијата, судирот на интереси, заштита на личните податоци, законот за конкуренција, глобални санкции, свиркање, еколошко и климатско ублажување, човекови права и безбедност и здравје. Оваа серија на Политики на Групацијата е надополнета и збогатена со Политиката за диверзитет, рамноправност и инклузија и Кодексот на однесување на Групацијата во однос на набавки со кои се потврдува нашата заложба за одржливост и одговорно управување со ланецот на набавки. Во 2023 година, сите учесници во програмите за професионален развој беа поканети да посетуваат обука во организација на Набавната служба во однос на Политиката, Кодексот на однесување и Процедурата за набавки, со вкупно времетраење од 50 часа обука.

ВКЛУЧУВАЊЕ НА ЗАСЕГНАТИТЕ СТРАНИ И КОМУНИКАЦИЈА

Во 2023, останавме во контакт со нашите засегнати страни во сето наше работење, а со цел да им помогнеме на локалните заедници да бидат поодржливи. Ние направивме проценка на сите 32 иницијативи согласно нашиот План за вклучување на заедницата (СЕР), следејќи ги внатрешните критериуми на ТИТАН за ЕОУ успешност и согласно рамковните насоки на ТИТАН за Планови за вклучување на заедницата.

Годишниот извештај за одржливост за 2022 се подготви во согласност со стандардите на Групацијата ТИТАН за известување за одржливоста, а во врска со спроведувањето на Целите за одржлив развој (SDGs) 2030 на Обединетите Нации, како и Повелбата и Насоките на Глобалната асоцијација за цемент и бетон (GCCA).

Усје е потписник на својата обврска пред Клубот на одговорни бизниси. Клубот на одговорни бизниси е платформа на водечки компании кои предводат одржливи бизниси, а притоа грижејќи се за развојот на вработените, заедницата и општеството. Усје се има приклучено кон Клубот заедно со други 36 компании-членки, а со тоа потврдувајќи ја својата силна заложба за одржлив развој и усвојување на деловни практики кои се окарактеризирани со транспарентност, свесност за животната средина, инклузивност и почит кон заедниците во кои работиме и инвестираме.

Во 2023 година продолживме со проектот Партнерство со училиштата, што резултираше со подобрени санитарни чворови во едно основно училиште во соседна општина. Воедно, отпочнавме и партнерства

со две локални училишта за изградба на внатрешна спортска сала и реновирање на кровот, тоалетите и фасадата.

Усје одржа настан со еминентни новинари од најпопуларните медиуми во државата со цел да изградиме и одржуваме позитивни односи со нив како група на заинтересирани страни, а притоа сослушувајќи ги нивните загрижености и барања и промовирајќи ја отвореноста и довербата. Главниот извршен директор го претстави Годишниот извештај за одржливост и нашиот напредок кон исполнување на целите за еколошка, општествена и управувачка успешност за 2025.

ВКЛУЧЕНОСТ НА ВРАБОТЕНИТЕ

Анкета за вработените

Во однос на анкетата за вработените која ја спроведовме во 2022, во 2023 презедовме неколку дејствија кои го определија акцискиот план за нашето Друштво: Унапредување на лидерските вештини на менаџерите со цел подобрување на јасноста и автономијата на нивните тимови, развивање на одговорност и сопственост во однос на работата по пат на јасно делегирање, развој и нагласено оснажување, поттикнување на иновативни идеи и самоиницијативност преку препознавање, јакнење на меритократијата и механизмите за редовни повратни информации, како и јакнење на соработката помеѓу тимовите и помеѓу самите сектори.

Предизвик за создавање на идеи на Групацијата ТИТАН

На Менаџмент самиот на Групацијата ТИТАН, Усје беше награден со две награди во рамките на првиот Предизвик за создавање на идеи на Групацијата, т.е. *Leaderboard* наградата за најголем број на поднесени идеи и наградата Финалист за иновации за нашиот тим за ЧР за најиновативната идеја - Виртуелен навигатор на таленти во рамките на Предизвикот за создавање на идеи на Групацијата ТИТАН.

Развој на луѓе

Нашата цел е да бидеме висококвалитетен и просперитетен мултирегионален лидер во цементната индустрија, а ова зависи од успешноста и порастот на нашите вработени. Ние се залагаме да бидеме привлечни за нашите вработени за да ги задржиме и инспирираме. Преку различни програми за учење, нашите вработени може да го продлабочат нивното знаење, да се стекнат со нови вештини и да ја поддржат деловната промена. Во 2023 година, реализиравме повеќе од вкупно 16.000 часови обука, односно 69 часа по вработен.

Се вовеле и Програма за развој на лидерство на Групацијата ТИТАН во која учествуваа Менаџерот за електро одржување, Менаџерот за безбедност и здравје и Раководителот на машинско одржување на печките, млиновите за суровини и млиновите за цврсто гориво на УСЈЕ.

Воедно во 2023 година се изработи, вовеле и продолжи да се изведува Програмата за лидерство за нови менаџери. Се одржа обука за новите менаџери која следуваше по индивидуалните средби со секој еден поединец.

Добросостојба на вработените

Ние ја продолжуваме нашата традиција во која нашите луѓе се на прво место и создаваме нови програми со кои се поддржуваат вработените и нивната добросостојба. Како дел од целите за еколошка, општествена и управувачка успешност за 2025, ние настојуваме да создадеме сигурна и здрава работна средина, како и да поведеме дејствија со кои се подобрува добросостојбата на нашите вработени. Нашите иницијативи и програми за добросостојба се категоризирани согласно 4 димензии:

физички, ментални, општествени и финансиски. Во 2023 година, во насока на поддршка на менталното здравје на нашите вработени, ние организираме две обуки опфаќајќи теми поврзани со здравјето, односно Одговорно родителство, при што реализиравме 270 часа обука.

Комуникација со вработените и волонтерство

Со цел поттикнување на добра работна средина и помагање на вработените во однос на споделувањето на визијата на Друштвото, во 2023 година УСЈЕ имаше Отворен ден и Семеен ден за сите свои вработени. Покрај ова, во 2023 се одржаа и повеќе активности за градење на тимот и тоа за сите учесници во програмите за професионален развој, куглање, пешачење и планинарење во селото Вратница и учество во Wizz air маратонот.

6. ЕКОЛОШКИ АСПЕКТИ

Цементарница УСЈЕ е носител на А-Интегрирана еколошка дозвола, издадена од страна на Министерството за животна средина и просторно планирање, со што се потврдува заложбата на Друштвото за заштита на животната средина. Како дел од Групациската ТИТАН, постојаниот одржлив развој и подобрувања во однос на животната средина остануваат главни двигатели на УСЈЕ. Друштвото има имплементирано и одржува Систем за управување со животната средина Систем за управување со енергија. Двата системи подлежат на постојани надградби со цел да се подобри ефикасноста и да се постигне усогласеност со ISO 14001:2015 и ISO 50001:2018 стандардите. Двата системи се дел од Интегрираниот систем на управување во УСЈЕ. Системот за управување со животната средина ги опфаќа сите еколошки прашања, како и искористувањето на рудниците. Системите се одржуваат и ревидираат на годишна основа. Ние ја интегрираме заштитата на животната средина во сите аспекти на нашето работње.

Во однос на 2023, би сакале да ги нагласиме следниве реализирани проекти:

Зелен појас

Заради намалување на фугитивната прашина и сведување на минимум на визуелното влијание врз соседните станбени објекти, ние активно се залагаме за проширување на нашите зелени површини кои позитивно придонесуваат и влијаат на постигнувањето на споменатите цели. Во рамките на проектот Зелен појас во 2023, се засадија вкупно 10346 садници, и тоа: 2330 дрвца на крајните катови на рудникот за лапор, 3882 дрвца во рудникот за варовник во Говрлево, 2500 дрвца во рудникот за природни пуцолани во Спанчево и 1634 садници (дрвца, цвеќиња и грмушки) во зелените области при фабриката.

Сведување на бучавата на минимум

Евидентираните нивоа на бучава на сите мерни точки во кругот на фабриката и во рудниците се постојано во рамките на дозволените граници. И покрај исполнувањето на законските барања, во 2023 година нашето Друштво продолжи со спроведување на активности за сведување на бучавата на минимум, како дел од нашата заложба за намалување на еколошкото влијание, во согласност со пропишаното во Акцискиот план од Студијата за минимизирање на бучавата изработена од страна на Факултетот за технички и природни науки во Штип.

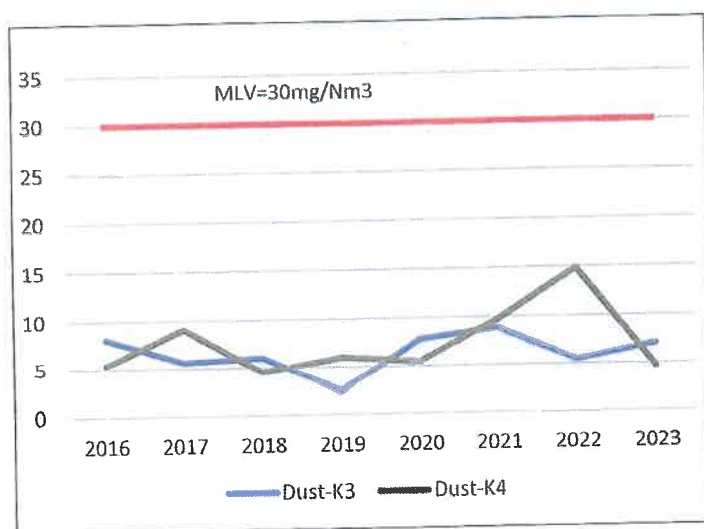
Емисии во воздухот

Следењето на емисиите во воздухот претставува предуслов за контрола и ублажување на влијанијата од производството на цемент врз животната средина. УСЈЕ поседува независен систем за 24-часовно континуирано мерење на емисиите кој овозможува точно мерење на емисиите во вистинско време и преземање на навремени поправни дејствија, доколку е тоа неопходно. Како општествено одговорно

Друштво, УСЈЕ објавува неделни извештаи за емисиите во воздухот на својата веб-страница, како и во националните медиуми.

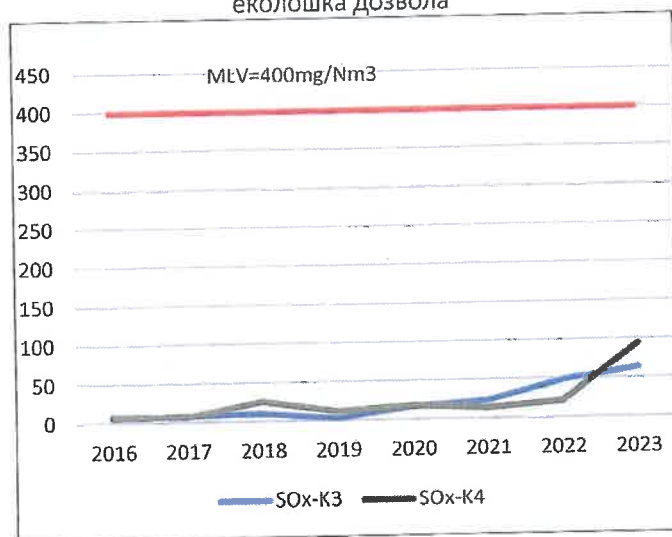
За време на годишниот ремонт на Печките бр. 3 и 4, се направи и замена на филтрите на ладилниците за клинker. Оваа промена беше со цел да се модернизираат постоечките системи, т.е. да се заменат постоечките електростатички филтри со нови модерни пневматски вреќасти филтри. Овој вид на систем за филтирање на издувните гасови од ладилниците за клинker се смета за најдобра достапна техника и е позната практика во цементарниците ширум светот. Замената на филтрите беше направена превентивно и покрај фактот што постоечките филтри ги исполнуваа барањата за максималната гранична вредност на прашина. Сепак, Групациската ТИТАН одлучи да инвестира во нови, помодерни филтри.

Годишниот просек за емисиите во воздух од главните извори на емисии за 2023 е прикажан на следниот графикон:

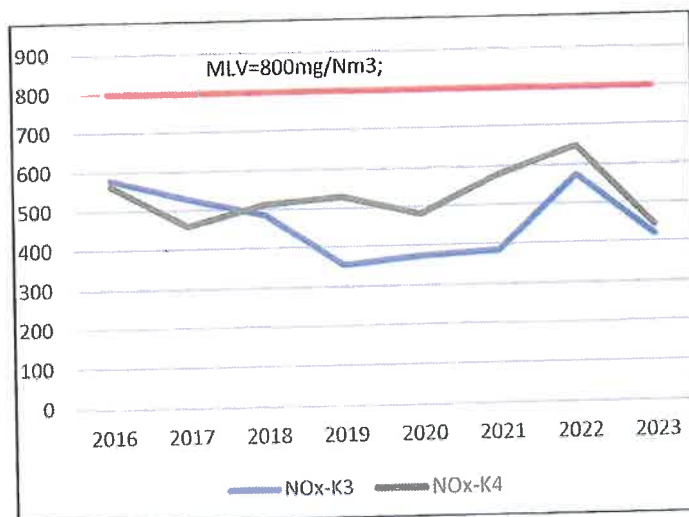

Прашина

- *MLV=50 mg/Nm³ – Максимална гранична вредност согласно националното законодавство за емисии
- *MLV=30 mg/Nm³ – Максимална гранична вредност прифатена од страна на УСЈЕ во А-Интегрираната еколошка дозвола

Сулфурни оксиди SO₂

Азотни оксиди NO_x

Намалување на емисиите на фугитивна прашина

Во сообразност со Акцискиот план за минимизација на емисиите на фугитивна прашина во фабриката и рудниците на УСЈЕ, се презедоа поединечни и комбинирани мерки. Дел од активностите изведени во 2023 беа:

- Континуирано следење и замена на помошните филтри за отпрашување,
- Санација на пристапните патишта во рамките на фабриката – континуирана активност,
- Креирање на зелен појас околу фабриката и рудниците – континуирана активност.

Согласно мерењата на PM₁₀ честици изведени од страна на независна акредитирана лабораторија во рамките на кругот на фабриката и во согласност со А-интегрираната еколошка дозвола, Државниот инспекторат за животна средина потврди дека нема директна поврзаност помеѓу операциите во фабриката УСЈЕ и измерените PM₁₀ честици во амбиенталниот воздух. Овие вредности главно зависат од временските услови и загадувањето во градот.

Користење на алтернативни горива

Со цел да се намали потрошувачката на фосилни горива и во согласност со А-Интегрираната еколошка дозвола, УСЈЕ продолжи да користи неопасни фракции на отпад како алтернативно гориво. Алтернативните горива користени во 2023 година, доведоа до замена на 3.5% од топлинската енергија за печките. Алтернативните горива користени во 2023 беа биомаса од земјоделски отпад (луспи од ориз и луспи од кафе), селектиран отпад од текстилната индустрија, отпад во вид на амбалажа која не може да се рециклира, како и некомпозитни материјали кои не може повторно да се користат и да се рециклираат. Сите фракции од неопасниот отпад, пред да бидат користени како алтернативно гориво, беа испитани во лабораторијата за цемент при УСЈЕ и се потврди дека го исполнуваат потребниот квалитет.

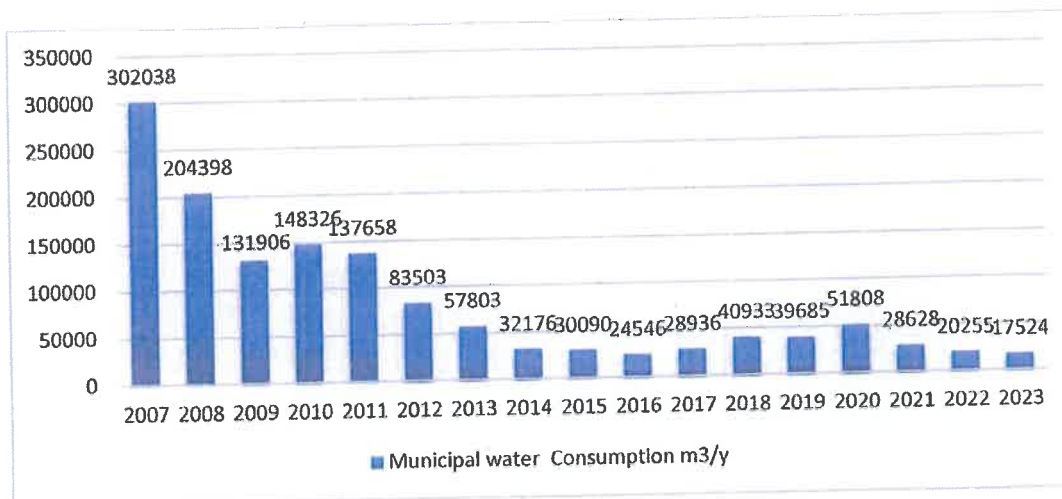
Производство и искористување на електричната енергија од обновливите извори на енергија.

УСЈЕ поведе спроведување на проект за инсталирање на фотоволтаична централа. Проектот започна во 2022 година, имплементацијата се одвиваше во неколку стадиуми, а заврши во 2023 година. Инсталираната фотоволтаична централа на кровните конструкции на објектите во рамките на фабриката опфаќа површина од приближно 15,000 m², со инсталиран капацитет од 3.1 MWp. Во 2023,

фабриката произведе 0.964 GWh, т.е. 1% од вкупната потрошувачка на Усје при што се намалија 1039.16 тони CO₂. Произведената енергија се искористи целосно за потребите на фабриката.

Управување со води

Усје секогаш се стреми кон сведување на минимум на употребата на питка вода и зголемување на нејзината повторна употреба. Намалувањето на количината вода од природни ресурси е целта на нашите иницијативи како на пример системите за ладење со вода од затворен тип и повторната употреба на вода од езерцата и од бистрилиштата. Суштински дел од еколошката успешност е самото управување со води кое помага да се подобри квалитетот на водните ресурси во објектите и околните области.

7. ОСТАНАТИ ИНФОРМАЦИИ

Рководството на УСЈЕ силно се залага за континуираната интеграција на правилата и практиките во работењето на Друштвото, со што се унапредува транспарентноста, одговорноста, постојаноста, одржливиот развој и корпоративно општествената одговорност во секој аспект и област на делување на Друштвото и целосната мрежа на врски со засегнатите страни, вработените, добавувачите, изведувачите и општеството. Во овој контекст, УСЈЕ ги објавува следниве информации:

1. *Политика за дивиденда*

Согласно Политиката за дивиденда на Друштвото, дивидендата се распределува секоја година на предлог на Одборот на директори и по добиеното одобрување од Годишното собрание на акционери.

Распределбата на дивидендата на акционерите на Друштвото е признаена како обврска во финансиските извештаи за периодот за кој се одобруваат дивидендите од страна на акционерите на Друштвото.

На 16 мај 2023, Собранието на акционери усвои Одлука за распределба на добивката за финансиската година 2022 и тоа: 629,461 илјади денари како дивиденда за акционерите и 399,870 илјади денари кои ќе се реинвестираат за искористување на новите даночни поволности достапни за вакви активности. Воедно, се усвои и одлука неискористената реинвестирана добивка за годината 2021 во износ од 88,235 илјади денари да се распредели на акционерите како дивиденда. Вкупниот износ на дивидендата за акционерите за распределба изнесуваше 717,697,032 денари, односно 1,273 денари по акција.

2. Друштвото го користи оперативниот готовински тек како извор на средства. Сепак, на 3 ноември 2022, се потпиша Договор за краткорочен заем помеѓу Друштвото за производство, трговија и услуги МИЛЛКО-ПЦМ ДООЕЛ Скопје и Цементарница УСЈЕ АД Скопје („Заемопримачот“). МИЛЛКО-ПЦМ ДООЕЛ Скопје му обезбеди заем на Заемопримачот во износ од 61.500 илјади денари, кој износ беше искористен за корпоративни цели. На 31 мај 2023, се склучи Анекс кон Договорот за заем, а износот треба да се врати најдоцна до 10 мај 2024 година, заедно со каматата која се пресметува со каматна стапка од 2% над 3-месечен Euribor како референтна каматна стапка.

На 3 август 2023, се потпиша Договор за краткорочен заем помеѓу Друштвото за неметали ОПАЛИТ ДООЕЛ Чешиново-Облешево и Цементарница УСЈЕ АД Скопје (Заемопримачот). ОПАЛИТ ДООЕЛ му обезбеди на Заемопримачот заем во износ од 12.000 илјади денари кои беа искористени за корпоративни цели. Износот треба да се врати најдоцна до 10 мај 2024 година, заедно со каматата која се пресметува со каматна стапка од 2% над 3-месечен Euribor како референтна каматна стапка.

3. Финансиските резултати за 2023 се составен дел од Финансиските извештаи на Друштвото и на Групациската за годината која завршува на 31 декември 2023.
4. Следствено на претходно изнесеното. Политиката за управување со финансиски ризици беше детално објаснета во Забелешката 21 кон Финансиските извештаи на Друштвото и на Групациската за периодот кој завршува на 31 декември 2023.

5. *Управување со ризици и усогласеност*

Ефективното управување со ризиците е неопходно за постигнување на стратешките цели на Друштвото и за долгорочен одржлив развој. Друштвото има развиено издржани системи за следење, елиминирање или сведување на минимум на потенцијалните и значајни ризици. Централниот одбор за управување е генерално одговорен за плановите за управување со ризици на Друштвото, за имплементацијата и евалуацијата на нивната ефективност секоја година преку системи на управување. Одборот на директори потврдува дека Друштвото има воспоставено системи за внатрешна контрола и политики за управување со ризици и дека Главниот извршен директор и компетентните раководни лица го имаат информирано Одборот за нивната ефективност.

Механизмот за осигурување во однос на интегритетот на финансиските извештаи на Друштвото се состои од комбинација на вградени процеси за управување со ризици, применети активности за финансиска контрола, користена релевантна информациска технологија и финансиски информации кои се подготвени, доставени и кои се следат. Месечното следење на финансиските елементи претставува клучен сегмент од контролниот механизам во однос на квалитетот и интегритетот на финансиските резултати. Надворешните ревизори ги разгледуваат полугодишните финансиски извештаи и годишните финансиски извештаи на Друштвото.

Нашите деловни практики кои се темелат на усогласеност се водени од и засновани на вредностите и Кодексот на однесување на ТИТАН Цемент Групациската. Согласно Политиката за борба против поткупот и корупцијата на Групациската ТИТАН, ние имаме начела за работење со добавувачи, изведувачи и останати засегнати страни. Тие треба да ги почитуваат сите применливи закони и доброволно да преземат договорна обврска, онаму каде тоа е изводливо, за да докажат дека ќе ги почитуваат релевантните правила против поткуп и корупција.

6. За време на 2023, сите трансакции со заинтересираните страни беа реализирани во рамките на вообичаеното деловно работење на Друштвото (Забелешка 19 кон Финансиските извештаи на Друштвото и на Групацјата за годината која завршува на 31 декември 2023).
7. УСЈЕ ја споделува Визијата за корпоративна општествена одговорност на Групацјата ТИТАН дека „ќе работи на етички и општествено одговорен начин нанесувајќи помалку штета и вложувајќи напори да направи повеќе добро.“
8. Управувањето и предводењето на Друштвото во согласност со нашите основни вредности се темели на усвојување и спроведување на одлуки кои придонесуваат кон постигнување на нашите цели и стратегии, со посебен осврт на интересите на нашите засегнати страни. Во текот на 2023 година, Друштвото водеше постапка за присоединување на две друштва, односно:

- Трговското друштво ИД КОМПАНИ ДООЕЛ с. Чешиново, Чешиново-Облешево, друштво во целосна сопственост на Цементарница УСЈЕ АД Скопје, и
- Друштвото за неметали ОПАЛИТ ДООЕЛ с. Чешиново, Чешиново – Облешево, друштво во целосна сопственост на трговското друштво ИД КОМПАНИ ДООЕЛ с.Чешиново, а со тоа во индиректна сопственост на Цементарница УСЈЕ АД Скопје.

Долгорочно гледано и од аспект на финансиското работење и техничките аспекти, со оваа постапка ќе се постигнат следниве особено важни цели: Финансиска синергија за намалување на оперативните трошоци, т.е. рентабилност; Оптимизирање на работниот процес; Оптимизирање на вклученоста на вработените и Консолидирање на сметководствените и управувачко-информациски системи.

8. ИЗЈАВА ЗА КОРПОРАТИВНО УПРАВУВАЊЕ

Изјава за корпоративно управување

Јас, долупотпишаниот Марио Брачи, во својство на Претседател на Одборот на директори на Цементарница УСЈЕ АД Скопје, изјавувам дека Друштвото го применува Кодексот за корпоративно управување за компании кои котираат на Македонската берза, објавен на следниов линк <https://www.mse.mk/Repository/%D0%9A%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81/KKU%20na%20angliski%20final.pdf>. Цементарница УСЈЕ АД Скопје ги применува и начелата и најдобрите практики за корпоративно управување согласно Кодексот и пристапот „усогласи или објасни“, со пополнување на прашалници чија форма и содржина се пропишани со самиот Кодекс. Со оваа Изјава, потврдувам дека прашалниците објавени на SEI-NET и на веб-страницата на Цементарница УСЈЕ АД Скопје, како и дадените одговори се точни, вистинити и дека веродостојно ја отсликуваат примената на начелата и најдобрите практики на корпоративно управување од страна на Цементарница УСЈЕ АД Скопје.

Марио Брачи
Претседател на Одборот на директори

Одговорноста, транспарентноста и управувањето со ризици, како столбови на корпоративното управување, се водечките двигатели на Друштвото во насока на зголемување на сигурноста, сведување на ризиците на минимум и постигнување на долгорочен успех.

Цементарница УСЈЕ АД Скопје е акционерско друштво кое котира на Македонската берза на акции во подсегментот за задолжителна котација.

Акцискиот капитал на Друштвото изнесува 1.747.730 илјади денари, претставен преку 563.784 обични акции со право на глас и номинална вредност од 3.100,00 денари по акција.

Акционерската структура на Друштвото на 31 декември 2023 е следнава:

- TITAN CEMENT Netherlands B.V. поседува 535.596 акции кои претставуваат 95% од акциите со право на глас на Друштвото
- Други: 28.188 акции кои претставуваат 5% од акциите со право на глас на Друштвото.

Со Друштвото раководи Одбор на директори, во рамките на овластувањата утврдени со Законот за трговски друштва и Статутот на Друштвото. Одборот има најшироки овластувања да делува во име и во корист на Друштвото, да го следи и надгледува деловното работење, долгорочните интереси, да имплементира стратегии и да врши надзор на работењето на Друштвото.

Во 2023 година, Одборот беше составен од 6 (шест) члена и тоа: 1 (еден) извршен член, односно Главниот извршен директор и 5 (пет) неизвршни членови, од кои 2 (двајца) се независни. Ниту еден од неизвршните членови на Одборот не добива надоместок за учество во Одборот на директори. Главниот извршен директор не добива надоместок за учество во Управниот одбор. Приходите (плати, други придонеси, бонуси, осигурување и сл.) на извршниот член на Одборот и на останатите членови на клучниот персонал на Друштвото за 2023 година се во вкупен износ од 123.908 илјади денари.

Во текот на 2023 година, Одбор на директори во неколку наврати донесе различни одлуки поврзани со тековното работење на Друштвото. Одборот донесе одлуки без одржување на седници, со давање согласност за усвојување на материјалите преку електронска пошта, за што соодветно беа составени Записници. Сите одлуки беа донесени со согласност на сите членови на Одборот. Вработените во соодветните организациски единици во Друштвото се погрижија за навременото и правилно информирање, притоа давајќи организациска и професионална поддршка на членовите на Одборот.

Во 2023, седницата на Годишното собрание на акционери се одржа на 16 мај 2023, а вонредното Собрание на акционери се одржа на 18 декември 2023.

Градењето доверба по пат на транспарентно работење, подигање на етичкото однесување на највисоко ниво, како и континуираниот придонес кон одржливиот развој на заедницата остануваат главни двигатели на раководството на Цементарница УСЈЕ АД Скопје.

Марио Брачи

Претседател на Одборот на директори

ЦЕМЕНТАРНИЦА “УСЈЕ” АД - СКОПЈЕ

Консолидирани финансиски извештаи

За годината завршена на 31 декември 2023 година

ЦЕМЕНТАРНИЦА “УСЈЕ” АД - СКОПЈЕ

**Консолидирани финансиски извештаи
за 31 декември 2023 година
со извештај на независниот ревизор**

Содржина

Извештај на независниот ревизор.....	2
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА	4
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКА СОСТОЈБА.....	5
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИ ТЕКОВИ	6
КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО ГЛАВНИНАТА.....	7
1. Општи информации за Групацијата.....	8
2.1 Основа за подготовка на финансиските извештаи	8
2.2 Значајни сметководствени политики.....	9
2.3 Значајни сметководствени проценки.....	20
2.3 Значајни сметководствени проценки (продолжува).....	21
2.4 Деловна комбинација	23
3. Приходи и трошоци.....	24
4. Данок на добивка	26
5. Заработувачка по акција.....	28
6. Недвижности, постројки и опрема.....	29
7. Нематеријални средства.....	30
8. Вложувања во недвижности	31
9. Истражување за и вреднување на минерални ресурси.....	32
10. Залихи	33
11. Побарувања од купувачи и останати побарувања	33
12. Пари и парични средства	33
13. Акционерски капитал.....	34
14. Останати резерви	35
15. Долгорочни резервации за отпремнини	35
16. Обврски спрема добавувачи и останати обврски	39
17. Краткорочни заеми	39
18. Превземени и потенцијални обврски.....	39
19. Трансакции со поврзани страни	41
20. Трошоци според природа.....	43
21. Управување со финансискиот ризик.....	44
22. Последователни настани.....	48

ОПШТИ ИНФОРМАЦИИ

Главен извршен директор

Константинос Николаоу

Седиште

Борис Трајковски бр. 94
1000 Скопје
Република Северна Македонија

Адвокати

Адвокатска канцеларија Поленак - надворешен адвокат
Наташа Филиповска - надворешен адвокат
Адвокатско друштво Чакмакова Адвокати Скопје - надворешен адвокат
Адвокатска канцеларија Татјана Поповски Булоски и Партнери - надворешен адвокат

Банки

Комерцијална Банка АД - Скопје
Стопанска Банка АД - Скопје
НЛБ Банка АД - Скопје
ПроКредит Банка АД - Скопје
Шпаркасе Банка Македонија АД - Скопје
Халкбанка АД - Скопје

Ревизори

Прајсвотерхаускуперс Ревизија ДОО - Скопје
Бул. 8-ми Септември бр. 16. Хипериум бизнис центар. II кат
1000 Скопје
Република Северна Македонија

Извештај на независниот ревизор

До Одборот на директори и Акционерите на Цементарница Усје АД Скопје

Извештај за консолидираните финансиски извештаи

Ние извршивме ревизија на приложените консолидирани финансиски извештаи на Цементарница Усје АД Скопје и нејзините подружници („Групацијата“), кои што ги вклучуваат консолидираниот извештај за финансиска состојба заклучно со 31 декември 2023 година, како и консолидираниот извештај за сеопфатна добивка, консолидираниот извештај за промени во главнината и консолидираниот извештај за парични текови за годината којашто завршува тогаш и прегледот на значајните сметководствени политики и други објаснувачки информации.

Одговорност на раководството за консолидираните финансиски извештаи

Раководството е одговорно за подготвувањето и објективното презентирање на овие консолидирани финансиски извештаи во согласност со Сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија, и интерната контрола којашто е релевантна за подготвувањето на консолидирани финансиски извештаи кои што се ослободени од материјално погрешно прикажување, без разлика дали е резултат на измама или грешка.

Одговорност на ревизорот

Наша одговорност е да изразиме мислење за овие консолидирани финансиски извештаи врз основа на нашата ревизија. Ние ја спроведовме нашата ревизија во согласност со Стандардите за ревизија прифатени во Република Северна Македонија („Стандарди“). Тие стандарди бараат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата за да добиеме разумно уверување за тоа дали консолидираните финансиски извештаи се ослободени од материјално погрешно прикажување.

Ревизијата вклучува извршување на постапки за прибавување на ревизорски докази за износите и обелоденувањата во консолидираните финансиски извештаи. Избраните постапки зависат од расудувањето на ревизорот, вклучувајќи ја и проценката на ризиците од материјално погрешно прикажување на консолидираните финансиски извештаи, без разлика дали е резултат на измама или грешка. Кога ги прави тие проценки на ризикот, ревизорот ја разгледува интерната контрола релевантна за подготвувањето и објективното презентирање на консолидираните финансиски извештаи на ентитетот за да обликува ревизорски постапки коишто се соодветни во околностите, но не за целта на изразување на мислење за ефективноста на интерната контрола на ентитетот.

Ревизијата исто така вклучува и оценка на соодветноста на користените сметководствени политики и на разумноста на сметководствените проценки направени од страна на раководството, како и оценка на севкупното презентирање на консолидираните финансиски извештаи.

Ние веруваме дека ревизорските докази коишто ги имаме прибавено се достатни и соодветни за да обезбедат основа за нашето ревизорско мислење.

Мислење

Според нашето мислење, консолидираните финансиски извештаи објективно ја презентираат, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на Групацијата заклучно со 31 декември 2023 година, како и нејзината финансиска успешност и нејзините парични текови за годината којашто завршува тогаш во согласност со Сметководствените стандарди прифатени во Република Северна Македонија.

Извештај за други правни и регулаторни барања

Годишниот извештај е подготвен од страна на Раководството во согласност со барањата на Законот за трговски друштва, член 384.

Раководството е исто така одговорно за подготвувањето на консолидираната годишна сметка и годишниот извештај на Цементарница Усје АД Скопје, кои се одобрени од Одборот на директори.

Според барањата на Законот за ревизија, известуваме дека историските информации прикажани во годишниот извештај подготвен од страна на Раководството на Цементарница Усје АД Скопје, во согласност со член 384 од Законот за трговски друштва е конзистентен во сите материјални аспекти со финансиските информации прикажани во консолидираната годишна сметка и ревидираните консолидирани финансиски извештаи на Групацијата, на крајот на и за годината која завршува на 31 декември 2023 година.

Драган Давитков
Управител

Драган Давитков
Овластен ревизор

ПрајсвотерхаусКуперс Ревизија ДОО Скопје

12 април 2024 година
Скопје, Република Северна Македонија

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЕОПФАТНА ДОБИВКА
За годината што завршува на 31 декември 2023 година

		<i>Белешки</i>	
		2023	2022
		МКД'000	МКД'000
Приходи од продажба	3а	6.034.526	6.146.465
Останати приходи	3б	94.127	162.382
Трошоци на продадени производи	3в	(4.060.078)	(4.875.944)
Бруто добивка		2.068.575	1.432.903
Останати оперативни приходи	3г	124.077	210.945
Останати оперативни трошоци	3д	(207.496)	(200.198)
Трошоци за продажба и маркетинг		(32.943)	(41.496)
Административни трошоци	3ѓ	(268.063)	(243.071)
Добивка од оперативни активности		1.684.150	1.159.083
Приходи од финансирање		1.414	1.321
Курсни разлики, нето		(2.080)	(28.083)
Трошоци од финансирање		(20.230)	(15.516)
Нето трошоци од финансирање	3е	(20.896)	(42.278)
Добивка пред оданочување		1.663.254	1.116.805
Данок на добивка	4	(138.705)	(76.033)
Добивка за годината		1.524.549	1.040.772
Останата сеопфатна добивка			
<i>Останата сеопфатна добивка која не се рекласификува во билансот на успех во последователните периоди:</i>			
Ревалоризационен вишок - Вложувања во недвижности	8	-	-
Курсни разлики		-	44
Вкупно сеопфатна добивка за годината		1.524.549	1.040.817
Добивка за годината распределна на:			
Акционерски капитал на матичната компанија		1.448.322	988.733
Неконтролирачко учество		76.227	52.039
		1.524.549	1.040.772
<i>Заработувачка по акција</i>			
Основна, вкупна сеопфатна заработувачка по акција која се однесува на имателите на акции на матичното друштво	5	2,7	1,85
Вкупно сеопфатна добивка за годината распределна на:			
Акционерски капитал на матичната компанија		1.448.322	988.776
Неконтролирачко учество		76.227	52.041
		1.524.549	1.040.817

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ФИНАНСИСКА СОСТОЈБА
за 31 декември 2023 година

	Белешки	2023 МКД'000	2022 МКД'000
СРЕДСТВА			
Нетековни средства			
Недвижности, постројки и опрема	6	3.114.226	2.794.317
Нематеријални средства	7	33.237	32.594
Гудвил		2.468	2.468
Вложувања во недвижности	8	280.640	276.172
Средства за истражување и вреднување	9	1.220	1.254
		3.431.791	3.106.805
Тековни средства			
Залихи	10	1.446.046	1.779.290
Побарувања од купувачи и останати побарувања	11	479.547	640.195
Побарување за повеќе платен данок на добивка		-	12.465
Краткорочни заеми		15	15
Пари и парични средства	12	1.054.162	158.091
		2.979.770	2.590.056
ВКУПНО СРЕДСТВА		6.411.561	5.696.861
КАПИТАЛ И ОБВРСКИ			
Капитал и резерви			
Акционерски капитал	13	1.747.730	1.747.730
Акционерска премија		3.145	2.322
Акумулирана добивка		1.528.862	1.033.645
Останати резерви	14	319.725	319.725
Реинвестирана добивка		1.650.335	1.338.700
		5.249.797	4.442.122
Нетековни обврски			
Долгорочни резервации за отпремнини	15	55.273	54.055
Резервација за ревитализација на рудниците		15.158	7.642
		70.431	61.697
Тековни обврски			
Обврски спрема добавувачи и останати обврски	16	945.814	831.437
Резервација за неискористен годишен одмор		9.738	6.233
Тековен дел на долгорочни резервации за отпремнини	15	3.743	3.174
Обврска за данок на добивка		66.268	8.338
Краткорочни заеми	17	65.220	343.630
Обврска за дивиденда		550	230
		1.091.333	1.193.042
ВКУПЕН КАПИТАЛ И ОБВРСКИ		6.411.561	5.696.861

Потпишано од страна на овластен лице на Друштвото на 28 февруари 2024 година:

Николаоу Константинос

В.Д. Главен извршен директор

Составувач, овластен сметководител со број на уверение 102613:

Барлакоска Габриела

Финансов директор и овластен сметководител

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПАРИЧНИ ТЕКОВИ
За годината што завршува на 31 декември 2023 година

	<i>Белешка</i>	
	2023	2022
	МКД'000	МКД'000
<i>Парични текови од оперативни активности</i>		
Добивка пред оданочување	1.663.254	1.116.805
<i>Исправки за:</i>		
Добивка од продажба на НПО	-	(1.299)
Амортизација на НПО	244.245	212.224
Актуарска загуба, нето	4.183	24
Трошок за камата, пресметка на резервации за обврски за пензионирање	1.966	1.704
Приход од камати	(1.414)	(1.321)
Отпис на застарена залиха и корекција на истата	18.817	4.236
Неискористени денови од годишен одмор (нето)	3.505	2.230
(Добивки)/загуби од вреднување на инвестициони вложувања, нето	(4.467)	(27.630)
Трошок за камати	18.265	13.811
Отпис на застарени побарувања	5.467	6.573
Нето сегашна вредност на продадени и отпишани НПО	260	1.644
Оперативна добивка пред промени во оперативниот капитал	1.954.081	1.329.001
Намалување/(Зголемување) на побарувања од купувачи и останати побарувања	155.180	(150.228)
Намалување/(Зголемување) на залихите	314.427	(533.843)
Намалување/(Зголемување) на обврски спрема добавувачи и останати обврски	118.092	(483.489)
Парични средства генерирани од оперативни активности	2.541.780	161.441
Платени камати	(18.265)	(13.811)
Платен данок на добивка	(68.310)	(70.640)
Нето парични текови од оперативни активности	2.455.206	76.990
<i>Парични текови од инвестициони активности</i>		
Набавка на недвижности, постројки и опрема	(565.028)	(377.233)
Зголемување на вложување во подружници	-	14.660
Примања од продажба на НПО	266	345
Примени приходи од камата	1.414	1.321
Нето парични текови користени во инвестициони активности	(563.348)	(360.907)
<i>Парични текови од финансиски активности</i>		
Дивиденда платена на акционери во Групацијата	(681.814)	(245.303)
Дивиденда платена на малцинските акционери	(35.563)	(13.122)
Земени заеми	-	1.148.840
Вратени заеми	(278.409)	(805.209)
Нето парични текови користени во финансиски активности	(995.786)	85.206
Нето зголемување/(намалување) на пари и парични средства	896.072	(198.711)
Нето курсни разлики	-	-
Пари и парични средства на 1 јануари	158.090	356.802
Пари и парични средства на 31 декември	1.054.162	158.091

12

КОНСОЛИДИРАН ИЗВЕШТАЈ ЗА ПРОМЕНИТЕ ВО ГЛАВНИНАТА

За годината што завршува на 31 декември 2023

	Акционерск и капитал	Акционерска премија	Акумули- рана добивка	Останати резерви (белешка 14)	Реинвестир ана добивка	Вкупно
	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000
На 1 јануари 2023 година	1.747.730	2.322	1.033.645	319.725	1.338.700	4.442.122
Добивка за годината	-	-	1.524.549	-	-	1.524.549
Останата сеопфатна добивка	-	-	-	-	-	-
Вкупно сеопфатна добивка	-	-	1.524.549	-	-	1.524.549
Објавени дивиденди, нето	-	-	(717.697)	-	-	(717.697)
Пренос на акумулирана добивка	-	-	88.235	-	(88.235)	-
Пренос од акумулирана добивка	-	-	(399.870)	-	399.870	-
Акционерски опции	-	823	-	-	-	823
На 31 декември 2023 година	1.747.730	3.145	1.528.862	319.725	1.650.335	5.249.797

На 16 мај 2023 година, Собранието на акционери донесе Одлука за распределба на преостанатата дивиденда за 2022 година. Објавената дивиденда изнесува 717.697 илјади денари што се состои од 88.235 илјади денари добивка од 2021 година и 629.462 илјади денари добивка од 2022. Преостанатата добивка од 2022 година во износ од 399.870 илјади денари беше реинвестирана односно се искористи даночно поттикнување за инвестициски вложувања на Друштвото.

За годината што завршува на 31 декември 2022

	Акционерск и капитал	Акционерска премија	Акумули- рана добивка	Останати резерви (белешка 14)	Реинвестир ана добивка	Вкупно
	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000	МКД'000
На 1 јануари 2022 година	1.747.730	1.122	484.101	319.681	1.105.778	3.658.412
Добивка за годината	-	-	1.040.772	-	-	1.040.772
Останата сеопфатна добивка	-	-	-	-	-	-
Пренесен одложен данок	-	-	(94)	-	-	(94)
Останата сеопфатна добивка (курсни разлики)	-	-	-	44	-	44
Вкупно сеопфатна добивка	-	-	1.040.678	44	-	1.040.722
Објавени дивиденди, нето	-	-	(258.213)	-	-	(258.213)
Авансна дивиденда	-	-	-	-	-	-
Пренос на акумулирана добивка	-	-	216.886	-	(216.886)	-
Пренос од акумулирана добивка	-	-	(449.807)	-	449.807	-
Акционерски опции	-	1.201	-	-	-	1.201
На 31 декември 2022 година	1.747.730	2.322	1.033.645	319.725	1.338.700	4.442.122

На 20 мај 2022 година, Собранието на акционери донесе Одлука за распределба на преостанатата дивиденда за 2021 година, по исплатата на авансна дивиденда за периодот 1 јануари - 30 јуни 2021 година согласно Законот за трговски друштва. Објавената дивиденда изнесува 708.020 илјади денари што се состои од 41.327 илјади денари добивка од 2021 година, 216.886 илјади денари неискористена реинвестирана добивка од 2016 година и преостанатата добивка од 2021 година во износ од 449.807 илјади денари која беше реинвестирана односно се искористи даночно поттикнување за инвестициски вложувања на Друштвото.

1. Општи информации за Групацјата

Цементарница “Усје” АД - Скопје (“Друштвото”) е основано во Република Северна Македонија. со регистрирано седиште на Борис Трајковски бр.94, Скопје. Друштвото заклучно со известувачкиот период има една домашна подружница. ИД Компани ДООЕЛ експорт Кочани исто така во 100% сопственост (во понатамошниот текст заедно “Групацјата”).

Основната дејност на Друштвото е производство и трговија со цемент, усјемал, готов бетон, клинкер и други производи од цемент. Основната активност на домашната подружница ИД Компани ДООЕЛ е производство на мелнички производи. Домашната подружница е сопственик на Опалит ДООЕЛ Чешиново. чија главна дејност е други рударски активности и истражување камења.

Групацјата е контролирана од Titan Cement Netherlands B.V. со седиште во Холандија. кој поседува 95% од акциите на Друштвото. На 31 декември 2023 година краен сопственик на Друштвото е Titan Cement International S.A. Белгија.

Официјално од 1 јули 2013 година . Цементарница “Усје” АД - Скопје стана котирачко друштво на Македонската берза (под оддел Задолжителна котација). Котираните друштва имаат постојано обврски да ги објавуваат сите ценовно чувствителни информации. информации потребни за проценка на моменталната состојба на друштвата.

Бројот на вработени на Групацјата на 31 декември 2023 година е 242 (2022: 234 вработени).

Финансиските извештаи на Групацјата за годината што завршува на 31 декември 2023 година се усвоени од страна на Одборот на директори на 28 февруари 2024 година. Овие финансиски извештаи се предмет на одобрување од Собранието на акционери на Групацјата.

2.1 Основа за подготовка на финансиските извештаи

Консолидираните финансиските извештаи на Групацјата беа подготвени во согласност со Законот за трговски друштва (Службен весник на Република Македонија број 28/04. 84/05. 25/07. 87/08. 42/10. 48/10. 24/11. 166/12. 70/13 119/13. 120/13. 187/13. 38/14. 41/14. 138/14. 88/15. 192/15. 6/16. 30/16. 61/16. 64/18. 120/18. 239/18 и 290/20 и Службен весник на Република Северна Македонија број 215/2021 и 99/2022) и сметководствените принципи (“македонски ОПСП”), кои се во согласност со новиот Правилник за водење на сметководство објавен на 29 декември 2009 година (Службен весник на Република Македонија 159/09 . 164/10 и 107/11) применлив од 1 јануари 2010 година. Овој Правилник ги содржи ажурираните и соодветно преведените Меѓународни стандарди за финансиско известување т.е. основниот текст на Меѓународните стандарди за финансиско известување вклучувајќи ги и ПКТ и КТМФИ како што се објавени од страна на ИАСБ заклучно со 1 јануари 2009 година.

Во периодот заклучно со 31 декември 2009 година во примена беа меѓународните сметководствени стандарди објавени во Службен весник на Република Македонија како што следи:

- Ревидираните меѓународни сметководствени стандарди. МСС 1 до МСС 39 беа објавени на 30 декември 2004 година. претходните со важност од 5 ноември 1999 година. Датумот на стапување во сила на сите ревидирани стандарди е 1 јануари 2005 година. Меѓународните сметководствени стандарди. МСС 40 и МСС 41 се објавени и стапуваат во сила на 1 јануари 2005 година.
- На 10 февруари 2005 година е објавен меѓународниот стандард за финансиско известување 1. Датата на стапување во сила е 17 февруари 2005 година.
- На 29 декември 2005 година се објавени Меѓународните стандарди за финансиско известување. МСФИ 2 до МСФИ 7. Датумот на стапување во сила е 30 декември 2005 година.

2.1 Основа за подготовка на финансиските извештаи (продолжува)

МСФИ 9. МСФИ 10. МСФИ 11. МСФИ 12. МСФИ 13. МСФИ 14. МСФИ 15. МСФИ 16. МСФИ 17. КТМФИ 18. КТМФИ 19. КТМФИ 20. КТМФИ 21. КТМФИ 22 и КТМФИ 23 не се вклучени во Правилникот за сметководство и не се применети од страна на Групацијата.

На 3 април 2024 објавен е нов Правилникот за водење сметководство (издаден во Службен весник на РМ бр. 75/24) каде што беа објавени ажурираните МСФИ, КТМФИ, и ПКТ како и МСФИ, КТМФИ, и ПКТ за кои погоре е наведено дека не беа издадени со постоечкиот Правилник за водење сметководство. Новиот Правилник за водење на сметководство ќе започне да се применува од 1 јануари 2025 освен Меѓународниот стандард за финансиско известување 17 Договори за осигурување кој ќе отпочне да се применува од 1 јануари 2028 година. Друштвото е во процес на проценка на влијанието на новиот Правилник за водење сметководство врз финансиските извештаи.

Консолидираните финансиски извештаи на Групацијата беа подготвени врз основа на историска набавна вредност. Консолидираните финансиски извештаи на Групацијата се презентирани во македонски денари (МКД) која е функционална и пресентациска валута на Друштвото и сите износи се заокружени во најблискиот износ во илјади (.000) освен ако не е поинаку наведено.

Консолидираните финансиски извештаи се подготвени на пресметковна основа и принцип на континуитет.

Консолидираните финансиски извештаи се состојат од финансиски извештаи на Друштвото и неговите подружници ИД Компани ДООЕЛ експорт Кочани во 100% сопственост на Групацијата. ИД Компани пак има една подружница во своја целосна сопственост. ОПАЛИТ ДООЕЛ с. Чешиново - Облешево.

Финансиските извештаи на подружниците се подготвени за истата година на известување како и извештаите на матичната команија, користејќи консистентни сметководствени политики.

На 18 декември 2017 година Групацијата доби лиценца за трговија со електрична енергија со која носи одредени одговорности кон Државната регулаторна комисија. Во 2019 година има само една трансакција поврзана со трговија со електрична енергија и понатаму не се случиле активности поврзани со лиценцата.

Сите меѓукомпаниски салда, трансакции, приходи и трошоци и добивки и загуби кои произлегуваат од трансакциите во рамките на Групацијата, а кои се евидентираат како средства целосно се елиминирани во целост. Подружниците се целосно консолидирани од датумот на превземањето, кој всушност е датум на кој Групацијата ја стекнала контролата и продолжува да се консолидира се до датумот до кој таквата контрола ќе постои.

2.2 Значајни сметководствени политики

а. Вложувања во подружници

Подружници се сите ентитети во кои Групацијата има моќ да владее со финансиските и оперативните политики, главно пропратена со сопственост на повеќе од една половина од гласачките права. Постоењето и ефектот од потенцијалните гласачки права кои што во моментот се на располагање или пак можат да се конвертираат се земаат во предвид при утврдување дали Друштвото има контрола над ентитетот.

б. Оперативни сегменти

Оперативните сегменти се компоненти кои се ангажираат во деловното работење кои можат да заработат приходи и кои предизвикуваат трошоци, кои оперативни резултати се редовно следени од страна на раководството и за кои финансиски информации се достапни.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

б. Оперативни сегменти (продолжува)

Раководството е лице или група на лица кои алоцираат ресурси и кои ги проценуваат перформансите на Групацијата.

Функциите на раководството се извршуваат од страна на Бордот на директори на Групацијата. Интерното известување во рамките на Групацијата кое се презентира на Раководството е на ниво на Групацијата како еден оперативен сегмент. Одлуките донесени од страна на Раководството се базирани на примени извештаи презентирани како еден оперативен сегмент.

в. Компаративи

Со цел да се одржи доследност со презентацијата на тековната година, одредени ставки можеби се прекласифицирани за споредбени цели. Материјалните промени во обелоденувањата, доколку ги има, се детално опишани во соодветните белешки.

г. Преведување на странски валути

Групацијата ги подготвува финансиските извештаи во македонски денари, кои се функционална и презентирачка валута на Групацијата за локални законски потреби. Секој ентитет во Групацијата определува сопствена функционална валута и елементите на финансиските извештаи за секој ентитет се мерат користејќи ја таа валута.

Трансакциите во странски валути иницијално се евидентираат во функционална валута по курсот кој е важечки на денот на трансакцијата. Монетарните и немонетарните средства и обврски деноминирани во странски валути се сведени во функционалната валута по курс кој е важечки на датумот на известување. Сите разлики се пренесени во билансот на успех.

Функционалните валути на македонските ентитети е македонски денар. На секој датум на известување, средствата и обврските на странски подружници се сведени преку конверзија на евра во валутата на презентирање на Цементарница УСЈЕ АД (македонски денар) по курс кој важи на датумот на известување (2022: 61.4932 за 1 EUR), а неговиот биланс на успех е сведен по пондериран просечен годишен курс (2022: MKD 61.6153 за 1 EUR). Курсните разлики кои произлегуваат од ова сведување се пренесени директно во останата сеопфатна добивка. При продажба на странскиот ентитет кумулативот од овие разлики признати во останата сеопфатна добивка кој се однесува на соодветниот странски ентитет се признава во билансот на успех.

д. Недвижности, постројки и опрема

Недвижности, постројки и опрема, се евидентираат како што следи:

- За средствата набавени до 31 декември 1998 година, ревалоризацијата направена во согласност со претходните ОПСП, на датумот на прифаќање на МСФР од страна на Групацијата (1 јануари 2004 година) е прифатена како претпоставен трошок бидејќи ревалоризацијата беше приближно еднаква на трошокот за амортизација според МСФР корегирани за порастот на индексот на цени на индустриските производители.
- Средствата набавени по 31 декември 1998 година се евидентираат по набавна вредност намалени за акумулираната амортизација и последователните акумулирани загуби поради обезвредување.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

Набавките се евидентираат по набавна вредност. Набавната вредност претставува набавна цена од добавувачот заедно со сите трошоци настанати при ставање во употреба на новата недвижност, постројка и опрема.

Последователните трошоци се вклучени во сметководствената вредност на средството или се признаваат како посебно средство, соодветно, само кога е веројатно дека идните економски користи поврзани со предметот ќе бидат извесни за Групаацијата и трошокот може веродостојно да се измери. Сите останати поправки и одржување се признаваат во Билансот на успех за време на финансискиот период во кој тие се направени.

Ставките на недвижности, постројки и опрема кои се отпишуваат или оттуѓуваат се елиминираат од извештајот за финансиска состојба, заедно со соодветната акумулирана амортизација. Добивките или загубите од отуѓувањето се определуваат со споредување на приходот со сметководствената вредност. Тие се вклучуваат во добивката или загубата.

Амортизацијата на недвижностите, постројките и опремата е утврдена за да се отпише набавната вредност или проценетата вредност на недвижностите, постројките и опремата врз основа на право-пропорционална метода во текот на проценетиот корисен век на употреба на средствата. Основните амортизациони стапки се следните:

Згради	2.5 -10%
Опрема	5 - 25%

Земјата се евидентира во извештајот за финансиска состојба по набавната вредност намалена за исправките поради обезвреднување и не се амортизира, бидејќи се претпоставува дека има неограничен век на траење, освен за рудниците кои се амортизираат врз основа на степенот на исцрпеност. Исцрпеноста се евидентира како процес на материјално извлекување, а се користи методот на единица на производство.

Методите на амортизација, корисниот век на употреба и резидуалната вредност на средствата се преоценуваат на секој датум на известување.

г. Вложувања во недвижности

Вложувањата во недвижности, главно се состои од земјиште, производни објекти со деловни канцеларии и градежен објект - ресторан и кафекуварница кои немаат своја намена, и се чуваат за долгорочно изнајмување и не се користат од страна на Групаацијата. Вложувањата во недвижности се водат по фер вредност, односно пазарна, која ги одразува пазарните услови на денот на известување. Добивките или загубите кои произлегуваат од промените во фер вредноста на вложувањата во недвижности се составен дел на билансот на успех во периодот во кој истите настануваат, вклучувајќи ги и соодветните даночни ефекти. Пазарната вредност се одредува на основа на проценка спроведена од независни проценители кои го користат методот на приходи и моделот на пазарни услови како основни модели на проценки кои се општо прифатени во Европската пракса.

Вложувањата во недвижности се депривираат кога ќе бидат оттуѓени или кога тие трајно ќе бидат повлечени од употреба, а идна економска корист не се очекува од нивната продажба. Разликата помеѓу нето приливите од продажба и сметководствената вредност на средството се признава во билансот на успех во периодот кога средството е депривираено.

Преносот во или од вложувања во недвижности се прави кога има промена во употребата на средството. За пренос од вложување во недвижност во средство кое се користи од страна на Групаацијата, набавната вредност во последователната евиденција на средството е објективната вредност на тоа средство на датумот кога е направен преносот.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)**ѓ. Вложувања во недвижности (продолжува)**

Доколку средство кое се користи од страна на Групацијата се пренесе во вложувања во недвижности, вредноста на тоа средство се утврдува во согласност со политиката за недвижности, постројки и опрема до датумот кога е направен преносот. Групацијата треба да ја третира секоја разлика на датумот помеѓу сметководствената вредност на недвижностите во согласност со МСС 16 и нивната објективна вредност, на ист начин како и ревалоризацијата во согласност со МСС 16.

е. Средства за истражување и вреднување

Издатоците за истражување и вреднување (географски врзано за концесијата, дозволата или одобрената рударска лиценца) се капитализираат и се признаваат како средство доколку е одлучено од страна на раководството дека рударските активности економски се оправдани и може да се развијат за комерцијално производство. На крајот на периодот на известување, овие трошоци ги вклучуваат трошоците за стекнување на концесии за детални геолошки истражувања. Сите други издатоци за истражување и вреднување се признаваат како трошок во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

Административните и општи трошоци поврзани со истражувањата и вреднувањата се признаваат како трошоци во билансот на успех во моментот на нивното настанување.

ж. Финансиски инструменти - иницијално признавање и последователно мерење**Финансиски средства***Иницијално признавање*

Според МСС 39, финансиските средства се класифицираат како финансиски средства по објективна вредност преку добивката или загубата, заеми и побарувања, инвестиции кои се чуваат до доспевање, финансиски средства расположливи за продажба или деривативи определени како хеџинг инструменти во ефективен хеџинг, соодветно. Групацијата ја утврдува класификацијата на финансиските средства при иницијалното признавање. Финансиските средства иницијално се признаваат по објективна вредност плус директно поврзаните трансакциони трошоци, во случај кога вложувањата се вреднуваат по вредност која е различна од објективната вредност преку добивка или загуба. Набавката или продажбата на финансиските средства кои подразбираат испорака на средства во временски период утврден со правна регулатива или пазарна спогодба (редовен начин на набавка) се признаваат на датумот на трансакцијата т.е. датумот на кој Групацијата се обврзува да купи или продаде средство.

Финансиските средства на Групацијата вклучуваат пари и парични средства и краткорочни депозити, побарувања од купувачи и останати побарувања.

Последователни мерења- Заеми и побарувања

Заемите и побарувањата се недеривативни финансиски средства со фиксни или утврдливи плаќања, кои не котираат на активниот пазар. Овие финансиски средства се сведуваат по амортизирана набавна вредност со користење на метод на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите се признаваат во билансот на успех во моментот кога заемите и побарувањата се анулираат или им се намалува вредноста поради обезвреднување, како и преку процесот на амортизација.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

ж. Финансиски инструменти - иницијално признавање и последователно мерење (продолжува)

Финансиски средства (продолжува)

Депризнавање

Финансиските средства (или, доколку е соодветно дел од финансиско средство или дел од група на слични финансиски средства) се депризнаваат доколку:

- правото за прием на парични приливи од средството е истечено; или
- Групацијата ги има префрлено своите права за прием на парични приливи во целосен износ без значајно одложување на трето лице преку „аранжмани на посредник” и или (а) Групацијата има префрлено значителен дел од сите ризици и користи од средството, или (б) Групацијата нема префрлено ниту задржано значителен дел од сите ризици и користи од средството, но ја има префрлено контролата на средството.

Намалување на вредноста поради обезвреднување

Групацијата на секој датум на известување утврдува дали постои објективен доказ дека финансиското средство или група на финансиски средства се обезвреднети. Финансиското средство или група на финансиски средства се смета за обезвреднето ако, и само ако, постои објективен доказ за намалување на вредноста поради обезвреднување како резултат на еден или повеќе настани кои настануваат по иницијалното признавање на средството („настан на загуба”) и тој настан за загуба има влијание на проценетите идни парични приливи на финансиското средство или на група на финансиски средства кои може со сигурност да се проценат. Доказот за обезвреднување може да вклучува индикатори дека должниците или група на должници се соочуваат со значителни финансиски проблеми, неисполнување на обврските за исплата на камата или враќање на главницата, веројатноста дека ќе објават стечај или друга финансиска реорганизација и каде што постојат видливи индикации за мерливо намалување на проценетите идни парични текови, како што се промени во областа на економските услови кои доведуваат до неуспех.

Загуба поради обезвреднување во однос на финансиските средства вреднувани по амортизационен трошок се пресметуваат како разлика помеѓу нивната сметководствена вредност и сегашната вредност на проценетите идни парични приливи дисконтирана по оригинална ефективна каматна стапка. Поединечните значителни финансиски средства се тестираат за намалување на вредноста поради обезвреднување поединечно. Останатите финансиски средства се проценуваат заедно во групи кои имаат слични карактеристики во врска со кредитниот ризик.

Сите загуби поради обезвреднување се признаваат во билансот на успех. Загубата поради обезвреднување може да се анулира доколку може објективно да се поврзе со настанот по признавањето на загубата поради обезвреднување. За финансиските средства кои се вреднуваат по амортизирана набавна вредност, анулирањето се признава во добивката или загубата.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

ж. Финансиски инструменти - иницијално признавање и последователно мерење (продолжува)

Финансиски обврски

Иницијално признавање

Според МСС 39, финансиските обврски се класифицираат како финансиски обврски по објективна вредност преку добивка или загуба, како заеми и позајмици или како деривативи кои служат како хеџинг инструменти со ефективен хеџинг, соодветно. Групацијата ја определува класификацијата на финансиските обврски при иницијалното признавање. Финансиските обврски иницијално се признаваат по објективна вредност, плус директно поврзаните трошоци на трансакцијата доколку се класифицираат како заеми и позајмици.

Финансиските обврски на Групацијата вклучуваат обврски спрема добавувачите и други обврски.

Последователно мерење- Заеми и позајмици

По иницијалното признавање, каматоносните заеми и позајмици последователно се мерат низ процесот на нивна амортизација со користење на метод на ефективна каматна стапка. Добивките и загубите се признаваат во билансот на успех кога обврските се анулираат, како и низ процесот на нивна амортизација.

Де признавање

Финансиската обврска се де-признава кога задолжението за обврската е подмирено, поништено или престанува да важи.

Кога постоечка финансиска обврска е заменета со друга од ист заемодавател по значително поразлични услови. или пак условите на постоечката обврска значително се променети, таква размена или измена се третира како де-признавање на оригиналната обврска и признавање на новата обврска, а разликата на соодветните сметководствени износи се признава во билансот на успех.

Нетирање на финансиските инструменти

Финансиските средства и финансиските обврски се нетираат и нето износот е презентираан во консолидираниот извештајот за финансиската состојба, ако и само ако, постои применливо законско право за нетирање на евидентираниите износи и постои намера да се порамни на нето основа, или да се признаат средствата или да се порамнат обврските истовремено.

з. Залихи

Залихите се вреднуваат според пониската вредност од набавната и нето реализационата вредност. Набавната вредност се утврдува според методот на просечни цени. Цената на чинење на готовите производи и производството во тек вклучува суровини, директна работна сила, останати директни трошоци и поврзани производствени режиски трошоци, исклучувајќи ги продажните и административните трошоци. Нето реализационата вредност е проценетата продажна цена во редовниот тек на работењето, намалена за предвидените трошоци за довршување и предвидените трошоци за да се изврши продажбата.

Ситниот инвентар се отпишува 100% при ставање во употреба.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

с. Пари и парични средства

Парите и паричните средства вклучуваат готовина во благајна, парични средства во банки и депозити со рок на доспевање до три месеци или помалку.

и. Акционерски капитал

Обични акции се класифицирани во капитал.

ј. Долгорочен план за стимулирање, заснован на акции

Користите засновани на акции се обезбедуваат на членовите на високото раководство преку шеми на акции на Групацијата кои покриваат неколку подружници. Во моментот, Групацијата ги има следниве шеми: 1) планови за опции за споделување (2014 и 2017 година) и 2) долгорочен план за стимулирање воведен во 2020 година, што се однесува на награди во вид на акции.

Трансакција за плаќање врз основа на акции на Групацијата е класифицирана од гледна точка на секое друштво што известува, наместо со давање единствена одредба за класификација што е применлива за сите друштва во Групацијата. Друштвото учествува во долгорочниот план за стимулирање за 2020 година, кој е класифициран како готовина во финансиските извештаи на Групацијата, но е класифициран како капитал во посебните финансиски извештаи на Друштвото, бидејќи Друштвото нема обврска да ги подмирува наградите. Следствено, ја признава објективната вредност на наградите како трошок за користи на вработените во билансот на успех, со соодветно зголемување на капиталот на Групацијата.

Вкупниот износ што треба да признае како трошок се утврдува со упатување на објективната вредност на доделените награди, што се заснова на цената на акциите на мајката компанија на датумот на доделување. Вкупниот трошок се признава во текот на периодот на доделување, што е периодот во кој треба да се задоволат наведените услови за услуга. На крајот на секој период, Друштвото ги ревидира своите проценки за бројот на награди што се очекува да ги дадат врз основа на наведените услови за давање на правата и стапката на одземање. Се признава влијанието на ревизијата на оригиналните проценки, доколку ги има, во билансот на успех, со соодветно прилагодување на капиталот.

к. Даноци

Данок на добивка

Данокот на добивка за периодот се состои од тековен и одложен данок. Данокот се признава со добивката или загубата, освен за делот кој се однесува на ставки прикажани во останати сеопфатни приходи или директно во капиталот. Во тој случај, данокот се признава во останати сеопфатни приходи или директно во капиталот, соодветно.

Тековен Данок на добивка

Тековниот данок на добивка е пресметан врз основа на даночните закони усвоени пред или по датумот на извештајот за финансиската состојба, во земјите каде што Групацијата и неговата подружница работат и генерираат оданочлив приход. Раководството периодично ги проценува заземените позиции во однос на даночни поврати, земајќи ги предвид деловите од даночната регулатива кои што се подложни на толкување. Како резултат на истите, каде што е соодветно, се утврдуваат резервации врз основа на износите кои се очекуваат да бидат платени на даночните власти.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

к. Даноци (продолжува)

Одложен данок на добивка

Одложениот данок на добивка се признава на привремените разлики кои произлегуваат помеѓу даночната основица на средствата и обврските и нивните нето сегашни вредности во консолидираните финансиски извештаи. Меѓутоа, обврските за одложениот данок на добивка не се признаени ако произлегуваат од иницијалното признавање на гудвил; одложен данок на добивка сметководствено не се прикажува, доколку произлегуваат од иницијално признавање на средство или обврска во трансакција надвор од бизнис комбинација која во времето на трансакцијата не влијае ниту на сметководствената, ниту на оданочливата добивка или загуба.

Одложениот данок на добивка се утврдува користејќи даночни стапки (и закони) кои што биле донесени до, или последователно донесени по датумот на издавање на извештајот за финансиска состојба и се очекува да се употребат кога поврзаното средство или обврска на одложен данок на добивка ќе се подмирени.

Одложени даночни средства се признаваат само до нивото до кое е веројатно дека идни даночни добивки ќе бидат расположливи, во однос на кои, привремените разлики ќе може да бидат искористени. Одложените даночни средства и обврски се нетираат кога за тоа има правно применливо право за нетирање на тековни даночни средства во однос на тековни даночни обврски и кога одложените даночни средства и обврски се однесуваат на данок на добивка спрема ист даночен регулатор за истиот даночен ентитет или различни даночни ентитети каде има интенција да се подмират салдата на нето основа.

л. Користи за вработените

Пензии

Групацијата, во нормалниот тек на работењето, врши уплата на придонесите на вработените за пензии, здравство, вработување и персонален данок на доход кои се пресметани со примена на законските стапки кои се важечки во земјата во текот на годината на бруто платите, Групацијата ги врши овие уплати во владините здравствени и пензиски фондови.

Трошокот за овие уплати се прикажува во билансот на успех во истиот период во кој е прикажан и поврзаниот трошок за платите.

Групацијата не работи според било каква друга пензиска шема или план за надоместоци од пензионирање и поради тоа нема никакви дополнителни обврски по овие основи.

Надоместоци за престанок на работен однос и надоместоци од пензии

Надоместоците за престанок на работен однос на вработениот ќе престане пред нормалниот рок за пензионирање или кога вработениот ќе прифати доброволно да застане во замена за овој надоместок. Групацијата признава надоместок за престанок на работен однос во случај кога има одлука за престанок на работниот однос на одредени вработени без можност за повлекување на одлуката или кога постои доброволно пријавување од вработените за престанок на нивниот работен однос.

**Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2023**

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

л. Користи за вработените (продолжува)

Според потпишаниот колективен договор. Групацијата е обврзана да исплати отпремнини во износ кој е еднаков на шест просечни републички плати и помеѓу една и три просечни републички плати да бидат исплатени како јубилејни награди. Бројот на просечните републички плати за јубилејните награди одговара на вкупниот број на години на служба од страна на вработените како што е презентирани во табелата подолу:

Вкупно број на години служба	Број на плати
10	1
20	3
30	3
35 (жени)	3
40 (мажи)	3

Дефинираните користи се пресметуваат годишно од страна на независни актуари со примена на кредитната метода за проектирана единица. Согласно моделот, веројатноста дека паричниот одлив ќе се реализира, е изведена со користење на три декременти и тоа: смрт, инвалидитет и прекин на работен однос. Таблицата на веројатност е конструирана со помош на користење претпоставки за: веројатноста за смрт на вработениот до датумот на кој треба да се пензионира, веројатноста дека вработениот предвремено ќе се пензионира како последица на инвалидитет и веројатноста дека вработениот ќе го прекине работниот однос во Компанијата пред датумот на пензионирање. Сегашната вредност на обврската за дефинирани користи се утврдува со дисконтирање на проценетите идни парични одливи со користење на есконтната стапка од приносите на државните обврзници издадени во Северна Македонија во 2023 година и класифицирани по рочност.

Надоместоци за стипендии на деца на вработени

Почнувајќи од 31 декември 2009 година, во актуарската пресметка е вклучена и пресметката на надоместоците за стипендии кои ги обезбедува Групацијата на децата на вработените кои се на редовни додипломски и последипломски студии, како и на децата на починатите вработени додека се средношколци.

Дополнителни користи при пензионирање

Почнувајќи од 31 декември 2013 година, актуарската пресметка беше дополнета со пресметка на сегашната вредност на идните користи за ново воведената долгорочна корист за одредена категорија на вработени - дополнителни користи при пензионирање. Пресметката е направена врз основа на просечни параметри на споменатата популација и вкупно очекуваниот износ за исплата, доставен од страна на Групацијата.

Актуарските добивки и загуби кои произлегуваат како резултат на искусни проценки и промени во актуарските претпоставки се признаваат како приходи или трошоци во периодот кога истите настанале.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

љ. Резервации

Резервирањата се признаваат и пресметуваат кога Групацијата има сегашна законска или договорена обврска како резултат на минати настани, и кога е веројатно дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмири обврската; и кога може да биде направена реална проценка на износот. Резервациите на Групацијата се состојат од резервации за отпремнини, јубилејни награди, стипендии и ревитализација на рудниците. Резервациите не се признаваат за идни оперативни загуби.

Онаму каде што постојат голем број на слични обврски, веројатноста дека ќе биде потребен одлив на средства за да се подмират обврските, се одредува со земање во предвид на класата на обврските како една целина. Резервации се признаваат дури и кога веројатноста дека одлив на средства ќе биде потребно е многу мала, а се однесува на било која ставка вклучена во истата класа на обврски.

Резервациите се вреднуваат по сегашната вредност на очекуваните издатоци кои се потребни да настанат со цел да се подмири обврската со употреба на pre-tax стапка која ги отсликува тековно пазарните проценки на временската вредност на парите и поврзаните специфични ризици на дадените обврски. Зголемувањето на резервациите како резултат на временските растојанија се признаваат како трошоци по камати.

м. Признавање на приходите

Приходите се признаваат до степенот до кој е веројатно дека Групацијата ќе има прилив на идни економски користи и тие користи можат веродостојно да се измерат. Приходот се вреднува според објективната вредност на примениот надомест или побарувањето за продадени добра и услуги намален за одобрените дисконти, рабати и данокот на додадена вредност. Следниве специфични критериуми исто така треба да бидат задоволени пред приходот да биде признат.

Продажба на стоки

Приходите се признаваат кога значајниот ризик од доделување на сопственоста на стоките ќе се пренесе на купувачот.

Давање на услуги

Надоместоци од обезбедени услуги се признаваат за периодот во кој услугите се дадени и прифатени од купувачот.

Приходи од камати

Каматите по депозити се пресметуваат по истекување на орочувањето на истите.

Приходи од закупнина

Приходи од закупнина се однесуваат на приходите остварени од оперативен наем од вложувањата во недвижности и се признаваат на праволиниска основа во текот на целиот период на наемот.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

н. Наеми

Наемите со кои значаен дел од ризикот и наградите од сопственоста се задржани од страна на наемодавачот се класифицира како оперативен наем. Плаќањата направени по основ на оперативниот наем (нето од било какви поттикнувања од страна на наемодавачот) се признаваат во билансот на успех на праволиниска основа во текот на периодот на наемот.

њ. Распределба на дивиденди

Распределбата на дивидендите на акционерите на Групацијата се признава како обврска во финансиските извештаи во периодот во кој се одобрени дивидендите од страна на акционерите на Групацијата.

о. Настани после датумот на известување

Настаните после датумот на известување, кои обезбедуваат евиденција за состојбата која постои на датумот на известување, се третираат како корективни настани во овие финансиски извештаи. Оние кои се индикативни на состојбата која произлегува после датумот на известување имаат третман на некорективни настани.

п. Управување со финансискиот ризик

Сметководствени проценки и претпоставки

Групацијата прави проценки и претпоставки кои се однесуваат на иднината. Резултирчките сметководствени проценки, по дефиниција многу ретко се идентични со актуелните резултати. Проценките и претпоставките кои влијаат значително на предизвикување материјални корекции до сегашните вредности на средствата и обврските во рамките на идната финасиска година се презентирани подолу.

Објективна вредност

Паричните средства и паричните еквиваленти, побарувањата од купувачите и другите тековни финансиски средства главно имаат краткорочна рочност. Номиналната вредност намалена за проценетите загуби поради оштетување на средствата и обврските со рок на доспевање помалку од една година е приближна на нивната објективна вредност. Финансиските обврски вклучени во категоријата. Обврски спрема добавувачи и останати обврски главно имаат краткорочна рочност. Поради оваа причина, нивната сметководствена вредност на датумот на известување е приближна на нивната објективна вредност. Објективната вредност на долгорочните финансиски обврски се утврдува со користење на техника на вреднување на дисконтирани парични текови.

р. Определување на објективните вредности

Голем број на сметководствени политики и обелоденувања бараат определување на објективната вредност, како за финансиските и нефинансиските средства така и за обврските. Објективните вредности се определуваат за мерење и/или за обелоденувачки цели на основа на повеќе методи. Онаму каде што е возможно, понатамошни информации во делот на претпоставките земени при одредување на објективната вредност се обелоденуваат во забелешките поврзани со конкретните средства или обврски.

2.3 Значајни сметководствени проценки

Сметководствените проценки направени од страна на Групацијата постојано се следат и се базираат на претходно искуство и останати фактори, вклучувајќи предвидување на идни настани кои се оценуваат како разумни во дадените услови.

а. Значајни сметководствени проценки

Групацијата прави проценки и претпоставки за во иднина. Проценките постојано се следат, а се базираат врз основа на минати искуства и други фактори, вклучувајќи ги очекувањата за идните настани. Најзначајните проценки и претпоставки се прикажани подолу.

Корисен век на средствата

Корисниот век на средствата се утврдува врз основа на минато искуство со слични средства, како и идниот технолошки развој и промени на економските и индустриските фактори. Покрај тоа, како основен водич се користат сметководствените политики за амортизациони стапки пропишани од страна на даночната регулатива. Соодветноста на проценетиот корисен век се оценува годишно, или кога постојат индикации за значителни промени на проценките.

Поради значителното учество на средствата кои се амортизираат во вкупните средства, влијанието на евентуални промени во овие претпоставки може да биде материјално за финансиската позиција и резултатот од активностите. Доколку трошокот за депрецијација се намали/ зголеми за 1% ова ќе резултира со промена во годишниот трошок за амортизација во износ од приближни 2.440 илјади денари (2022: 2.122 илјади денари).

Потенцијално оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства

Групацијата ја проценува потребата од оштетување на недвижностите, постројките и опремата и нематеријалните средства секогаш кога постои причина дека сметководствената вредност може значително да ја надминува надоместливата вредност и кога оштетувањето е предвидено. Надоместливата вредност се утврдува со помош на пресметки на употребната вредност, при што се користат широк обем на проценки и фактори кои влијаат врз неа.

Покрај тоа, Групацијата ги зема во предвид идните приходи и трошоци, макроекономските индикации, технолошката застареност, прекин на активностите и други промени на факторите кои можат да доведат до оштетување. Доколку се идентификува оштетување со калкулацијата на употребната вредност, исто така се утврдува разликата меѓу објективната вредност и трошоците за продажба, со цел да се пресмета точниот износ на оштетување. Бидејќи оваа пресметка е субјективна, износот на потенцијалното оштетување може значително да се разликува од резултатите од овие калкулации.

Исправка на вредноста на побарувањата од купувачите и останати побарувања

Калкулацијата за исправка на спорни побарувања се пресметува врз основа на проценетите загуби од неспособноста на купувачите да ги исплатат бараните износи.

Резервации

Резервациите генерално се субјективни, посебно во случај на судски спорови. Групацијата ја проценува можноста за негативен настан, како резултат на минати настани и доколку таа изнесува над педесет проценти, Групацијата во целост ја прикажува обврската. Групацијата вообичаено извршува разумна проценка, но поради високото ниво на несигурност, во некои случаи евалуацијата можно е да се разликува од крајниот ефект на судскиот спор.

2.3 Значајни сметководствени проценки (продолжува)

а. Значајни сметководствени проценки (продолжува)

Објективна вредност на недвижен имот

Вложувањата во недвижности се искажуваат по објективна вредност, што ги рефлектира пазарните услови на датумот на известување. Објективните вредности се утврдуваат врз основа на годишна проценка извршена од страна на независен проценител користејќи го методот на приход и методот на споредба на пазарот како примарни методи за вреднување кои се општо прифатени во европската практика за вреднување.

Резервација за ревитализација на рудниците

Друштвата што вршат експлоатација на минерални сировини од рудниците потребно е истите на крајот од нивниот век на експлоатација да ги вратат во првобитна состојба, односно во онаква какви што биле на почетокот пред да бидат експлоатирани, што е во согласност со законската регулатива односно со Законот за екологија применлив во земјата во која друштвата работат (да се врати земјиштето во првобитна состојба после три години откако ќе се затвори рудникот и откако ќе заврши неговата експлоатација), и тоа до ниво кое е во законските рамки и до ниво кое е во согласност со политиката и праксата која се води за заштита на животната средина.

Резервацијата за ревитализација на рудниците ја одразува сегашната вредност на очекуваните идни трошоци за рекултивизација кои се очекува да настанат за оние делови од рудниците кои биле експлоатирани со датумот на известување. Резервацијата претставува сегашна вредност на очекувани идни одливи на пари кои се очекува дека ќе настанат за ревитализација на рудниците. Ова вклучува и одредување на вредноста на основа на проектот за ревитализација, дисконтните стапки и очекувани инфлациски стапки. Резервациите се преоценуваат на секој известувачки датум и се корегира со цел да ја одрази сегашната вредност на идните трошоци потребни за да се исполни обврската.

2.2 Значајни сметководствени политики (продолжува)

п. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Сегашната вредност на очекуваните трошоци за реставрирање (тоа е оригиналната проценка како и промените во сметководствените проценки) се признава во извештајот за сеопфатна добивка освен ако не се поврзани со основните средства кои се наоѓаат и се поврзани со рудниците, при нивното првично признавање во кој случај, трошоците се капитализираат и амортизираат во текот на нивниот век на употреба.

Секоја промена во нето сегашната вредност на исправката за ревитализација на рудниците во текот на временското растојание се признава како финасиски трошоци во извештајот за сеопфатна добивка.

Користи за вработените

Сегашната вредност на обврската за пензионирање зависи од голем број на фактори кои се одредуваат на годишна основа со употреба на голем број на претпоставки. Употребените претпоставки во одредувањето на нето ефектот (трошок или приход) за пензионирање вклучува дисконтни стапки. Било какви промени во овие претпоставки ќе се одразат на сегашната вредност на обврската за пензионирање и другите бенефици за вработените.

Групацијата користи претпоставена годишна дисконтна стапка. Тоа е каматна стапка која би требало да се употребува со цел да ја одрази сегашната вредност на претпоставените идни парични одливи кои се очекува да настанат со цел да се подмират обврските за дефинираните користи. Во одредувањето на соодветна дисконтна стапка, Групацијата ја употребува дисконтна стапка на Народна Банка на Република Северна Македонија во отсуство на пазар на висококвалитени корпоративни обврзници или државни обврзници кои се деноминирани во валута во која бенефициите ќе бидат исплатени, и кои имаат услови за доспевање приближни на условите на поврзани обврски за пензионирање.

Останатите клучни претпоставки за пресметка на обврската за пензионирање во еден дел се засниваат на тековните пазарни услови.

2.4 Деловна комбинација

Групацијата се здоби со 100% од основната главнина на ИД Компани за 21 милион МКД готовина на 4 ноември 2020 година. ИД Компани поседува 100% од капиталот на ОПАЛИТ ДООЕЛ компанија која поседува одредени лиценци за истражување и развој на Опалт. ИД Компани е стекната со цел Групацијата да добие пристап до дополнителни резерви. Објективните вредности на идентификуваните средства и обврски купени со датумот на стекнување беа:

Средства	Објективна вредност МКД '000	Сегашна вредност МКД '000
Недвижности, постројки и опрема	10.761	10.761
Средства за истражување и вреднување	333	333
Залихи	6.988	6.988
Побарувања од купувачи и останати побарувања	7.876	7.876
Пари и парични средства	259	259
	<hr/> 26.217	<hr/> 26.217
Обврски		
Оврски спрема добавувачи и останати обврски	4.304	4.304
Краткорочни заеми	301	301
	<hr/> 4.606	<hr/> 4.606
Вкупно идентификувани нето средства по објективна вредност	21.611	21.611
Платено во 2021	24.079	
Гудвил	2.468	-

Раководството ја процени објективна вредност на недвижностите, постројките и опремата врз основа на пристапот за замена на трошоците со цел да се одреди објективната вредност.

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2023

3. Приходи и трошоци

а. Приходи од продажба

	2023 <i>МКД'000</i>	2022 <i>МКД'000</i>
Домашен пазар	3.931.318	4.014.416
Странски пазар	2.103.208	2.132.049
	6.034.526	6.146.465
Домашен пазар		
Приходи од цемент	3.658.496	3.773.858
Приходи од останати производи	272.822	240.558
	3.931.318	4.014.416
Странски пазар		
Приходи од цемент	1.543.658	1.593.320
Приходи од останати производи	559.550	538.729
	2.103.208	2.132.049

Приходите од останати производи. се состојат од приходи од продажба на петрол кокс и јаглен, варовник, РМЦ, клинкер и боксит.

б. Останати приходи

	2023 <i>МКД'000</i>	2022 <i>МКД'000</i>
Приходи од превоз	91.351	159.441
Останато	2.776	2.941
	94.127	162.382

в. Трошоци на продадени производи

	2023 <i>МКД'000</i>	2022 <i>МКД'000</i>
Производни трошоци	3.361.995	4.124.213
Трошоци на продадени трговски стоки	299.506	557.242
Амортизација	227.276	194.841
Транспортни услуги	205.150	240.559
Движење на залихи. нето	(33.849)	(240.911)
	4.060.078	4.875.944

Трошоците за производство се состојат од гориво во печка, електрична енергија, суровини, трошоци за концесија и други варијабилни трошоци. Фиксните трошоци кои се состојат од трошоци за плати и останати поволности, услуги за одржување, обезбедување, контрола на квалитетот на производите и други фиксни трошоци, како што се трошоци за калибрација. интелектуални услуги итн., исто така, се вклучени во трошоците за производство.

3. Приходи и трошоци (продолжува)

г. Останати оперативни приходи

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Приходи од продажба на материјали и суровини	40.306	64.694
Приходи од закупнина	19.001	20.919
Останато	64.770	125.332
	<u>124.077</u>	<u>210.945</u>

Останато во износ од 64.770 илјади денари (2022: 125.332 илјади денари) содржи претежно добивки од фер вреднување, приходи за експатријати како и префактурирање на режиски трошоци за објектите под закуп итн.

д. Останати оперативни трошоци

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Набавна вредност на продадени материјали и суровини	41.260	61.979
Останати деловни загуби	74.642	-
Надоместок за подржување на продажбата	-	47.773
Останати трошоци	91.594	90.446
	<u>207.496</u>	<u>200.198</u>

Останати трошоци се однесува претежно на трошоци за реструктурирање, трошоци за експатријати и режиски трошоци за објектите дадени под закуп итн.

ѓ. Административни трошоци

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Услуги за техничка поддршка и знаење и други услуги	128.066	111.070
Реклама. пропаганда и репрезентација	24.584	23.415
Амортизација	12.294	13.413
Останати трошоци	103.119	95.173
	<u>268.063</u>	<u>243.071</u>

Услуги за техничка поддршка и знаење и други услуги се состојат од техничка поддршка и знаење како и ревизија и правни трошоци. Поконкретно, услугите за техничка поддршка и знаење се однесуваат на инженерски и технолошки услуги, набавки, финансиски услуги, информатичка технологија, правни услуги, човечки ресурси, корпоративна и општествена одговорност, корпоративни комуникациски услуги итн.

Останати трошоци содржат плата и други надоместоци, режиски трошоци, компјутерски услуги, одржување на возила, актуарски загуби и резервации итн.

3. Приходи и трошоци (продолжува)

е. Нето трошоци од финансирање

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Приходи од камата	1.414	1.321
Банкарски услуги	(1.613)	(2.439)
Трошок за камата. пресметка на резервација за обврски за пензионирање	(1.966)	(1.704)
Трошоци за камати	(16.651)	(11.373)
Негативни курсни разлики, нето	(2.080)	(28.083)
	(20.896)	(42.278)

4. Данок на добивка

Данокот на добивка се состои од:

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Тековен данок	138.705	75.959
Одложен данок	-	74
	138.705	76.033

Заклучно со 31 декември 2022 година, пресметката на данокот на добивка на непризнати расходи е како што следува:

	2022 МКД'000
Добивка пред оданочување	1.116.805
Загуби од подружници кои не подлежат на оданочување	2.423
Одданочива нето добивка	1.114.382
Данок според законска даночна стапка од 10%	111.438
Данок на непризнати расходи:	7.680
Останати надоместоци на вработените	2.758
Амортизација на рудници	685
Трошоци за репрезентација	1.430
Трошоци за стипендии	530
Трошоци за спонзорства и донаци	895
Отписи и исправка на вредност на сомнителни и спорни побарувања	657
Трошоци кои не се поврзани со главната дејност на друштвото	439
Пенали, затезни камати и данок по задршка	12
Невратени позајмици	64
Останато	210
Намалено за:	
Даночен кредит за наплатени позајмици	(130)
Донации во спортот	(6.570)
Загуба пренесена од претходни години	(302)
Реинвестирана добивка	(36.157)
	75.959
Ефективна даночна стапка	7%

**Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2023**

4. Данок на добивка (продолжува)

Заклучно со 31 декември 2023 година, пресметката на данокот на добивка на непризнати расходи е како што следува:

	2023 МКД'000
Добивка пред оданочување	<u>1.663.254</u>
Данок според законска даночна стапка од 10%	166.325
Данок на непризнати расходи:	15.750
Останати надоместоци на вработените	3.226
Кусоци	1.243
Трошоци за репрезентација	1.664
Трошоци за стипендии	184
Трошоци за спонзорства и донаци	917
Отпис и исправка на вредноста на сомнителни и спорни побарувања	547
Пенали, затезни камати и данок по задршка	1.199
Трошоци кои не се поврзани со главната дејност на друштвото	4.334
Невратени позајмици	12
Останато	2.424
Намалено за:	
Даночен кредит за наплатени позајмици	(83)
Донации во спортот	(3.300)
Реинвестирана добивка	<u>(39.987)</u>
	<u>138.705</u>
Ефективна даночна стапка	8,3%

Периодите кои остануваат отворени за контрола од страна на даночните органи во однос на даночните обврски е 5 до 10 години. почнувајќи од датумот на поднесениот даночен извештај. Системот на оданочување е во процес на континуирана контрола и дополнување. Сепак, сеуште постои различно толкување на фискалното законодавство. Даночните власти може да имаат различни пристапи кон одредени прашања во различни околности и да проценат дополнителни даночни обврски заедно со дополнителни камати и казни. Групацијата не очекува последици кои можат да резултираат со потенцијална материјална одговорност во овој поглед.

Раководството на Групацијата смета дека даночните обврски прикажани во овие финансиски извештаи се веродостојни. Иако, Студијата за трансферни цени за 2023 година сè уште не е завршена, раководството на Групацијата проценува дека нема да има материјално влијание врз резултатот земајќи ја предвид студијата за трансферни цени за 2022 година и со оглед дека во 2023 година имало некои нови трансакции.

За делот на промените во однос на трансферните цени, Групацијата има обврска да известува за трансферните цени за 2023 година само на барање на Управата за јавни приходи, во рок од 15 дена од приемот на ова барање, кое таа може да го испрати по истекот на 30 дена од поднесувањето на Годишната Даночна пријава за 2023 година (ова се новини во Законот за Данок на добивка од 2023 година).

5. Заработувачка по акција

Основната заработувачка по акција е пресметана. добивката која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво поделена со вкупниот број на акции.

	2023 <i>MKD'000</i>	2022 <i>MKD'000</i>
Добивката која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво:		
Тековни активности	<u>1.524.549</u>	<u>1.040.772</u>
Основна заработувачка (добивка) која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	1.524.549	1.040.772
Основна, заработувачка по акција која се однесува на имателите на акции на матичното друштво	2,7	1,85
Вкупен број на акции на имателите на матичното друштво	563.784	563.784

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2023

6. Недвижности, постројки и опрема

31 декември 2023 година	<i>Згради и земјиште МКД'000</i>	<i>Опрема МКД'000</i>	<i>Инвестиции во тек МКД'000</i>	<i>Вкупно МКД'000</i>
Набавна вредност				
На 1 јануари 2023 година	3.815.347	5.464.115	244.386	9.523.848
Набавки	1.670	937	547.069	549.676
Трансфер од инвестиции во тек	32.789	313.006	(345.795)	-
Трансфер од нематеријални средства	-	2.651	-	2.651
Оттуѓување и отпис	(847)	(7.179)	-	(8.026)
На 31 декември 2023 година	3.848.959	5.773.530	445.660	10.068.149
Амортизација				
На 1 јануари 2023 година	2.359.865	4.369.666	-	6.729.531
Трошок за годината	39.871	192.281	-	232.152
Оттуѓување и отпис	(719)	(7.041)	-	(7.760)
На 31 декември 2023 година	2.399.017	4.554.906	-	6.953.923
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2023 година	1.449.942	1.218.624	445.660	3.114.226
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2023 година	1.455.482	1.094.449	244.386	2.794.317
31 декември 2022 година				
Набавна вредност				
На 1 јануари 2022 година	3.699.820	5.184.845	324.538	9.209.203
Набавки	20.400	2.868	328.858	352.126
Трансфер од инвестиции во тек	105.728	303.282	(409.010)	-
Трансфер во вложувања во недвижности	-	-	-	-
Курсни разлики од пренос во валута	(6)	(2)	-	(8)
Оттуѓување и отпис	(10.595)	(26.878)	-	(37.473)
На 31 декември 2022 година	3.815.347	5.464.115	244.386	9.523.848
Амортизација				
На 1 јануари 2022 година	2.320.707	4.228.570	-	6.549.277
Трошок за годината	43.376	161.920	-	205.296
Трансфер во вложувања во недвижности	-	-	-	-
Курсни разлики од пренос во валута	(1)	(2)	-	(3)
Оттуѓување и отпис	(4.217)	(20.822)	-	(25.039)
На 31 декември 2022 година	2.359.865	4.369.666	-	6.729.531
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2022 година	1.455.482	1.094.449	244.386	2.794.317
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2022 година	1.379.113	956.275	324.538	2.659.926

7. Нематеријални средства

	<i>Лиценци</i> <i>МКД'000</i>	<i>Инвестиции во</i> <i>тек</i> <i>МКД'000</i>	<i>Вкупно</i> <i>МКД'000</i>
Набавна вредност			
На 1 јануари 2023 година	60.649	-	60.649
Набавки	2.651	12.701	15.352
Трансфер од инвестиции во тек	12.701	(12.701)	-
Трансфер во основни средства	(2.651)	-	(2.651)
На 31 декември 2023 година	73.350	-	73.350
Амортизација			
На 1 јануари 2023 година	28.055	-	28.055
Трошок за годината	12.058	-	12.058
На 31 декември 2023 година	40.113	-	40.113
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2023 година	33.237	-	33.237
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2023 година	32.594	-	32.594
	<i>Лиценци</i> <i>МКД'000</i>	<i>Инвестиции во</i> <i>тек</i> <i>МКД'000</i>	<i>Вкупно</i> <i>МКД'000</i>
Набавна вредност			
На 1 јануари 2022 година	35.542	-	35.542
Набавки	-	25.107	25.107
Трансфер од инвестиции во тек	25.107	(25.107)	-
На 31 декември 2022 година	60.649	-	60.649
Амортизација			
На 1 јануари 2022 година	21.541	-	21.541
Трошок за годината	6.514	-	6.514
На 31 декември 2022 година	28.055	-	28.055
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2022 година	32.594	-	32.594
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2022 година	14.001	-	14.001

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2023

8. Вложувања во недвижности

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
На 1 јануари	276.172	250.812
Добивка/ (Загуба) од корекција на објективната вредност. нето	4.468	25.360
На крајот на периодот/годината	280.640	276.172

Вложувањата во недвижности се водат по објективна вредност, која ги одразува пазарните услови на денот на известување. Добивките или загубите кои произлегуваат од промените во објективната вредност на вложувањата во недвижности се составен дел на билансот на успех во периодот во кој истите настануваат, вклучувајќи ги и соодветните даночни ефекти. Пазарната вредност се одредува на основа на проценка спроведена од независни проценители кои го користат методот на приходи и моделот на пазарни услови како основни модели на проценки кои се општо прифатени во Европската пракса.

Вложувањата во недвижности главно се состои од земјиште, производни објекти (усјепор и палети) и градежен објект - ресторан и кафекуварница кои немаат своја намена и се чуваат за долгорочно изнајмување и не се користат од страна на Групацјата.

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Приходи од закуп кои произлегуваат од вложувањата во недвижности	18.169	19.625
Добивки кои произлегуваат од вложувања во недвижности по објективна вредност	18.169	19.625

На 31 декември 2023 година, Групацјата изврши повторна проценка на своите вложувања во недвижности преку проценката извршена од независен проценител, Грант Торнтон Консалтинг Доо Скопје. Проценката на вложувањата во недвижности е извршена во согласност со Меѓународните Стандарди за Процена 2017, Законот за процена и Методологијата за процена на пазарна вредност на недвижен имот објавени во Службен весник на РМ.

Методологијата применета и клучните влезни податоци во проценката на вложувањата во недвижности е како што следува:

Недвижности	Методологија	Влезни податоци	Рангови
Објекти	Приходен метод	Стапка на неискористеност	5%
		Оперативни трошоци	5%
		Целокупна директна стапка на капитализација	9.88 -10.04%
Градежно земјиште	Пазарен пристап - метод на споредливи продажби	Понудени цени на споредливи земјишни парцели во регионот на општина Кисела Вода- Скопје и останати слични локации	42 до 196 еуро/м2

Значајните зголемувања (намалувања) во предвидените оперативни трошоци ќе предизвика значајна пониска односно повисока објективна вредност на недвижностите. Исто така, значајните зголемувања (намалувања) на стапката на капитализација во изолација ќе резултира во значајна пониска односно повисока објективна вредност на недвижностите.

**Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2023**

8. Вложувања во недвижности (продолжува)

Како резултат на проценката на 31 декември 2023 година, објективната вредност на вложувањата во недвижности е усогласена/зголемена за износ од МКД 4.468 илјади што е признаена како добивка од објективна вредност во износ од МКД 4.468 илјади, во добивката и загубата на Друштвото за годината што завршува на 31 декември 2023 година (види белешка 3г).

Мерењето на објективната вредност беше извршено со употреба на техники на проценка за кои најниското ниво на влезни податоци кои што се значајни за вреднувањето се необзервативни (ниво 3).

Во текот на 2023 година нема трансфери помеѓу средствата измерени со различни техники на вреднување.

9. Истражување за и вреднување на минерални ресурси

	<i>Истражување за и вреднување на минерални ресурси МКД'000</i>	<i>Вкупно МКД'000</i>
Набавна вредност		
На 1 јануари 2023 година	1.719	1.719
Зголемување	-	-
Де-признавање	-	-
На 31 декември 2023	1.719	1.719
Амортизација		
На 1 јануари 2023 година	465	465
Промени во текот на годината	34	34
Де-признавање	-	-
На 31 декември 2023	499	499
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2023 година	1.220	1.220
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2023 година	1.254	1.254
	<i>Истражување за и вреднување на минерални ресурси МКД'000</i>	<i>Вкупно МКД'000</i>
Набавна вредност		
На 1 јануари 2022 година	1.719	1.719
Зголемување	-	-
Де-признавање	-	-
На 31 декември 2022	1.719	1.719
Амортизација		
На 1 јануари 2022 година	365	365
Промени во текот на годината	100	100
Де-признавање	-	-
На 31 декември 2022	465	465
Нето сметководствена вредност на 31 декември 2022 година	1.254	1.254
Нето сметководствена вредност на 1 јануари 2022 година	1.354	1.354

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2023

10. Залихи

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Суровини и гориво	424.895	843.422
Резервни делови	337.096	314.027
Потрошни материјали	281.571	228.444
Готови производи	128.678	154.783
Производство во тек	244.988	190.726
Вреки, фолии и палети	27.679	46.768
Трговски стоки за препродажба	327	395
Дадени аванси за набавка на залихи	812	725
	1.446.046	1.779.290

11. Побарувања од купувачи и останати побарувања

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Побарувања од купувачи	347.198	411.808
Однапред платени трошоци	87.879	195.265
Останати побарувања	44.470	33.121
	479.547	640.195

Останати побарувања се однесуваат на побарувања за земјиште и основни средства дадени под закуп, пресметан приход за автоден., побарувања од рефактурирани трошоци за струја, природен гас и вода, однапред платено осигурување, пресметани приходи за камата од орочени депозити, побарувања за отуѓени основни средства итн.

Побарувања од купувачите се без каматни и вообичаено со валута на плаќање од 0 - 75 дена.

Со состојба на 31 декември. старосната анализа на побарувањата е како што следува:

	Вкупно	Ниту доспеани ниту обезвреднети	Доспеани но необезвреднети				
			< 30 дена	30-60 дена	60-90 дена	90-120 дена	>120 дена
2023	347.198	246.380	58.566	23.643	9.469	2.855	6.285
2022	411.808	235.279	94.748	36.320	10.098	10.953	24.410

12. Пари и парични средства

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Парични средства во банка	1.054.162	158.091
	1.054.162	158.091

**Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2023**

13. Акционерски капитал

Одобрен, издаден и целосно уплатен акционерски капитал е:

Платени и предложени дивиденди

	Број на акции:	МКД .000
Титан Цемент Нетхерландс Б.В. - обични акции по 3.100 МКД за една акција	535.596	95%
Други акционери - обични акции по 3.100 МКД за една акција	28.188	5%
	<u>563.784</u>	<u>100%</u>
		МКД'000
Акционерски капитал според судска регистрација		<u>1.747.730</u>
На 31 декември 2023 година и 31 декември 2022 година		<u>1.747.730</u>

Платени и предложени дивиденди

Објавени и платени во текот на годината што завршува на 31 декември 2022 година

Конечна дивиденда за 2021 година:

МКД 458,00 за една акција

Објавена

258.213

Платена

258.424

Објавени и платени во текот на годината што завршува на 31 декември 2023 година

Конечна дивиденда за 2022 година:

МКД 1.273,00 за една акција

Објавена

717.697

Платена

717.376

Објавените и платени дивиденди целосно се однесуваат на дивиденди во пари на обичните акции.

Користи засновани на акции

На 31 декември 2023 година, бројот на наградите доделени на вработените во Групацџата изнесувал 6.343 (2022:5.880), од нив 140 биле откажани (2022:0). Објективаната вредноста на наградата е пресметана врз основа на датумот на доделување на цената на акциите на ТЦИ, на безата Еуронекст, Брисел. Пресметката на нереализираните награди резултира со признавање на трошок, во нето износ од МКД 1.052 илјади (2022:1.202) со соодветно зголемување (2022: зголемување).

На 1 јануари 2022	<u>3.940</u>
Доделени	1.940
Искористени	-
Не доделени	-
Откажани	-
На 31 јануари 2022	<u>5.880</u>
Доделени	1.678
Искористени	(1.075)
Не доделени	-
Откажани	(140)
На 31 Декември 2023	<u>6.343</u>

14. Останати резерви

	Ревалориза- циони резерви на средствата МКД'000	Законски резерви МКД'000	Ревалоризаци -они резерви на вложувања во недвижности МКД'000	Резерви за курсни разлики МКД'000	Вкупно МКД'000
На 1 јануари 2022 година	2	174.772	145.022	(115)	319.681
Курсни разлики	-	-	-	44	44
На 31 декември 2022 година	2	174.772	145.022	(71)	319.725
Останата сеопфатна добивка (белешка 8)	-	-	-	-	-
На 31 декември 2023 година	2	174.772	145.022	(71)	319.725

Резерви за курсни разлики

Резервите за курсни разлики се користат за да се евидентираат курсните разлики кои произлегуваат од пренос во валута на финансиските извештаи на странската подружница.

Законски резерви

Според Законот за Трговски Друштва, Групацјата е обврзано да има задолжителни законски резерви издвоени преку резервирања од нето добивката. Годишното издвојување за законски резерви треба да изнесува минимум 5% од добивката, освен доколку Групацјата има веќе издвоено резерви кои изнесуваат една десетина (1/10) од основниот акционерски капитал. Групацјата има достигнато потребното минимално ниво на законски резерви во претходните години и според тоа нема издвојувања за законски резерви во 2023 година.

15. Долгорочни резервации за отпремнини

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Отпремнини	10.403	12.203
Јубилејни годишни награди	15.297	13.949
Стипендии	26.152	21.772
Дополнителни користи при пензионирање	7.164	9.305
	59.016	57.229
<i>Анализирани како:</i>		
Нетековен дел	55.273	54.055
Тековен дел	3.743	3.174
	59.016	57.229

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2023

15. Долгорочни резервации за отпремнини (продолжува)

Движењата во текот на годината се како што следува:

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
На 01 јануари	57.229	58.583
Трошок за тековни услуги	4.579	5.494
Трошок за камата, пресметка на резервација за обврски за пензионирање	1.966	1.704
Актуарска добивка или загуба, нето (признаена)	<u>(397)</u>	<u>(5.471)</u>
	63.377	60.310
Исплатено во текот на годината	<u>(4.361)</u>	<u>(3.081)</u>
На 31 декември	<u>59.016</u>	<u>57.229</u>

Износите признаени во билансот на успех се како што следува:

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Трошок за тековни услуги	4.579	5.494
Трошок за камата, пресметка на резервација за обврски за пензионирање	1.966	1.704
Актуарска добивка или загуба (признаена)	<u>(397)</u>	<u>(5.471)</u>
	<u>6.148</u>	<u>1.728</u>

Квантитативната анализа на осетливоста при промена на дисконтната стапка и стапката на пораст на плати заклучно со 31 декември 2023 и 2022 година е како што следува:

2023

Претпоставки	Дисконтна стапка		Пораст на плати	
	1%	1%	1%	1%
	пораст Во %	намалување Во %	пораст Во %	намалување Во %
<i>Отпремнини</i>				
Влијание на нето дефинираните користи на вработените	(9,2)	11,0	11,5	(9,7)
<i>Јубилејни награди</i>				
Влијание на нето дефинираните користи на вработените	(6,3)	7,3	7,3	(6,5)

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2023

15. Долгорочни резервации за отпремнини (продолжува)

2022

Претпоставки	Дисконтна стапка		Пораст на плати	
	1%		1%	
	1% пораст	1% намалување	1% пораст	1% намалување
Ниво на осетливост	Во %	Во %	Во %	Во %
<i>Отпремнини</i>				
Влијание на нето дефинираните користи на вработените	(9,4)	11,3	12,7	(10,7)
<i>Јубилејни награди</i>				
Влијание на нето дефинираните користи на вработените	(7,4)	8,6	9,2	(8,0)

Следниве исплати се очекувани користи кои треба да се реализираат во идните години:

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Година 1	3.772	2.677
Година 2	5.288	3.636
Година 3	6.090	4.904
Година 4	6.231	4.686
Година 5	5.165	5.212
Години 6-10	31.711	25.233
Над 10 години	197.027	130.385

Основните актуарски претпоставки кои беа користени во 2023 година се како што следи:

Смртност

За проценување на смртноста кај вработените до датумот на нивно пензионирање користена е популациската Таблица на смртност на Република Хрватска 2010 - 2012. Иако Државниот завод на статистика на Република Северна Македонија на редовна основа објавува официјални таблици на смртност за Република Северна Македонија, истите не се соодветни за правење актуарски проценки поради следните причини:

- македонските табели за смртност не се градирани и не ги задоволуваат бараните актуарски својства,
- во моделот, годишната веројатност за смрт на вработен во Групацијата варира во зависност од возраста на датумот на пресметка и неговиот/нејзиниот пол, со користење на конвенцијата „возраст последен роденден“.

Стапка на движење

Од анализата на податоците за сите вработени во Групацијата почнувајќи од 1953 година податоците ги класифицирав на податоци за прекин на работниот однос за лицата кои се вработиле во и после 1992 година и вработени кои се вработиле пред 1992 година. Причината за истото е различната динамика на прекинување на работниот однос во двете категории. Имено, видно од податоците, вработените кои се вработени во Друштвото пред 1992 година го прекинуваат работниот однос неколку години пред пензионирањето (после повеќе од 12 години работен стаж во Групацијата) и со тоа не добиваат надомест за отпремнина после пензионирање што не е случај со вработените после 1992 кои го прекинуваат работниот однос во периодот до остварување 12 години работен стаж. Категоријата на вработени пред 1992 година е моделирана до нејзиниот истек имајќи предвид дека од сите вработени кои биле активни во периодот 31.12.2013-2023, во просек 10% - 22% го прекинуваат работниот однос годишно, за целите на овој модел за оваа категорија на вработени стапка од 10% е користена.

15. Долгорочни резервации за отпремнини (продолжува)

За категоријата на вработени во или после 1992, анализата на податоците покажува зависност меѓу стапката на прекин на работниот однос и работниот стаж на вработените во Групацијата;

Инвалидност

Поради недостаток на јавно достапни информации од релевантни институции, за стапката на заминување на вработените во предвремена пензија, моделот е креиран на начин да Групацијата исплаќа отпремнини при пензионирање само доколку вработениот замине во редовна пензија, односно користена е претпоставка дека стапката на инвалидност за сите вработени е нула. Од актуарската пракса, стапките кои се користат за проценка на интензитетот на појава на инвалидитет како последица од незгода се помали од 0.01% така што вклучувањето на оваа претпоставка не би го променило резултатот материјално.

Данок на личен доход

За еднократни исплати при пензија се применува даночна стапка од 10% само на 4 просечни месечни нето плати, бидејќи данокот на личен доход согласно Законот не се плаќа на еднократна исплата при пензија која е еднаква на износ од две просечни месечни нето плати по вработен во Република Северна Македонија во последните три месеци. За стипендиите се користи даночна стапка од 0%.

Цена за златниците

За моделот во 2023 година повторно е искористено просечно зголемување од 6%. Исто така, оваа стапка се применува по истата основна цена од 22.184 денари, конзистентно со претходниот период.

Стапка на запишување во основно, односно средно училиште, додипломски и постдипломски студии

Во основно и во средно образование ќе се запишат сите деца на вработените кои ќе починат, а кои ги исполнуваат старосните ограничувања. На додипломски студии ќе се запишат 74% од децата на вработените (вклучително и вработените кои ќе починат), а кои ги исполнуваат старосните ограничувања. На постдипломски студии ќе се запишат 16% од децата кои ги исполнуваат старосните ограничувања за во иднина да можат да се запишат на постдипломски студии. За целите на моделите, се користи претпоставка дека идните месечни рати за сите видови стипендии ќе бидат 13.649 денари.

Користените финансиски претпоставки се како што следи:

Номинален годишен пораст на просечната републичка плата: 4.5%.

Пресметката се заснова на податоците за просечните месечни нето плати за периодот од јануари 2009 до септември 2023 година. За да се проценат апсолутните износи на месечна плата за одредена година, процентот е применет на основицата пресметана како просек на месечната нето исплатени плати по работник во Северна Македонија во последните дванаесет достапни месеци.

Дисконтна стапка: 6,2%.

Дисконтната стапка е изведена од приносите на државните обврзници издадени во Република Северна Македонија во 2023 година и класифицирани според рочноста. Просечната рочност на доспевање на вкупните обврските на Групацијата за сите видови користи е 20 години, така што дисконтната стапка што се користи во моделот се пресметува за оваа рочност од претходно добиената крива на дисконтната стапка.

16. Обврски спрема добавувачи и останати обврски

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Обврски спрема добавувачи	856.927	712.374
Примени аванси од купувачи	33.013	40.535
Останати тековни обврски	44.470	52.658
Добавувачи за основни средства	11.404	25.870
	945.814	831.437

Останатите тековни обврски се однесуваат на обврските за плати кон вработените, даноци на плати и социјални придонеси, пресметана обврска за концесиски надоместок и обврски кон други различни доверители.

17. Краткорочни заеми

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Обврски за заеми - MILLKO Dooel Skopje	61.500	61.500
Обврски за камата по заеми - MILLKO Dooel Skopje	3.720	382
Обврски за заеми - TGF TLC	-	276.719
Обврски за камата по заеми - TGF TLC	-	5.029
	65.220	343.630

На 03.11.2022 година е склучен Договор за краткорочен заем помеѓу Милко Дооел Скопје и Групаацијата („Заемопримачот“). Милко Дооел Скопје на заемопримачот му обезбедил заем во износ од 61.000 илјади денари. . На 31 мај 2023 година е склучен Анекс за продолжување на Договорот за продолжување на рокот на отплата до 10 мај 2024, заедно со каматата. Каматата на заемот се пресметува по стапка од 2% над 3-месечен еурибор како референтна каматна стапка.

На 31 декември 2022 година износот на заемот со Titan Global Finance TLC (TGF) што претставува необезбеден орочен заем во евра со вкупна главнина која не надминува 7.000 илјади евра, изнесуваше 4.500 илјади евра. На 05 јануари 2023 година Групаацијата од заемот повлекува 1.500 илјади евра. Додека, заклучно со 6 април 2023 година вратен е во целост.

18. Превземени и потенцијални обврски

Потенцијални обврски

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Банкарски гаранции	97.914	95.960
	97.914	95.960

Заклучно со 31 декември 2023 година. Групаацијата има обезбедено банкарски гаранции од:

- Халк Банка во корист на Макпетрол Пром Гас од 10.000 илјади денари со важност до 31 јануари 2024 година и 12.000 илјади денари со важност до 31 јануари 2025 година за набавка на природен гас, во корист на царината од 15.000 илјади денари со важност до 15 декември 2025 година, 15.000 илјади денари со важност до 2 ноември 2025 година и 24.000 илјади денари со важност до 1 јануари 2025 година плус 8.200 илјади денари со важност до 2 јули 2025 година за акциза, во корист на МЕПСО АД Македонија од 3.967 илјади денари за пренос на електрична енергија со важност до 31 јануари 2024 година, во корист на ЕСМ ЕКО Мониторинг од 1.135 илјади денари за набавка на опрема со важност до 1 април 2024 и АД Електрани на С. Македонија од 8.650 илјади денари за пренос на електрична енергија до 15 февруари 2024 година, Шпаркасе банка во корист на Министерството за економија од 997 илјади денари поврзани со три концесии, од кои две во вредност од 680 илјади денари со важност до 26 декември 2027 година и една во вредност од 317 илјади денари со важност до 5 јуни 2028 година.

18. Превземени и потенцијални обврски (продолжува)

Превземени обврски

Оперативен наем - групацијата како закупец

Групацијата зема под наем возила со склучување на договори за оперативен наем. Истите имаат различни услови и клаузули. Трошокот се признава во добивката или загубата во текот на периодот.

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
До 1 година	5.443	4.940
Подолго од 1 година но не подолго од 5 години	8.337	6.459
	<u>13.780</u>	<u>11.399</u>

Во 2022 година Групацијата користи 3 терминали (Охрид, Струмица и Оровник) со договори за закуп. Закупот има различни услови и клаузули.

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
До 1 година	1.233	1.233
Подолго од 1 година но не подолго од 5 години	1.850	3.083
	<u>3.083</u>	<u>4.316</u>

Групацијата зема под наем Хоризонтален млин од МИЛЈКО со склучување на договори за оперативен наем.

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
До 1 година	16.113	16.113
Подолго од 1 година но не подолго од 5 години	16.113	32.226
	<u>32.226</u>	<u>48.339</u>

Друштвото во 2022 година зема под наем вилушкари според договор за закуп.

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
До 1 година	19.573	2.392
Подолго од 1 година но не подолго од 5 години	25.096	8.171
	<u>44.669</u>	<u>10.563</u>

Законски постапки

Од време на време и во нормалниот тек на работењето, против Групацијата можат да бидат поднесени тужби. Врз основа на сопствени проценки, како и на интерни и надворешни консултантски совети, раководството на Групацијата е на мислење дека никаква материјална штета нема да произлезе од тие спорови и следствено на истото нема потреба од обелоденување на резервации по тој основ во финансиските извештаи на Групацијата.

19. Трансакции со поврзани страни

Titan Cement Netherlands B.V. поседува 95% од акционерскиот капитал на Групацијата.

Следните трансакции се извршени со поврзаните страни:

а) Продажби на добра и услуги

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
<i>Контролирано од:</i>		
Titan Cement Company - услуги	2.991	4.737
Titan Cement Company - материјали		-
<i>Правни лица под заедничка контрола:</i>		
Cement Plus Ltd - цемент	-	425.341
Cement Plus Ltd - превоз	-	34.127
SHARRCEM SH.P.K - петрол кокс	215.612	298.380
SHARRCEM SH.P.K - шармал и цемент	1.542.685	264.185
SHARRCEM SH.P.K - клинкер	276.538	189.990
SHARRCEM SH.P.K - превоз	17.975	60.284
SHARRCEM SH.P.K - материјали	38.544	61.753
SHARRCEM SH.P.K - основни средства и услуги	3.668	1.411
SHARRCEM SH.P.K - туф	31.281	21.604
SHARRCEM SH.P.K - превоз	45.088	
Titan Cementara Kosjeric - клинкер	36.119	-
Titan Cementara Kosjeric - превоз	10.912	-
Titan Cementara Kosjeric - лигнит	-	164
Titan Cementara Kosjeric - услуги	1.854	518
Antea Cement SHA - услуги	6.751	3.905
Antea Cement SHA - клинкер	-	35.805
МИЛЈИКО - ПЦМ Дооел Скопје - рента	2.532	2.534
МИЛЈИКО - ПЦМ Дооел Скопје – останати услуги	3.437	-
Titan Zlatna Panega - услуги	1.854	518
Beni Suef Cement Eгypt - услуги	4.699	2.791
	2.242.540	1.408.047

Салдата кои произлегуваат од горе наведените трансакции се прикажани подолу:

Побарувања од поврзаните страни

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
<i>Контролирано од:</i>		
Titan Cement Company - услуги	2.991	1.297
<i>Правни лица под заедничка контрола:</i>		
SHARRCEM SH.P.K - клинкер	35.950	50.682
SHARRCEM SH.P.K - петрол кокс	24.126	42.855
SHARRCEM SH.P.K - шармал	103.486	52.011
SHARRCEM SH.P.K - останато	2.409	19.661
SHARRCEM SH.P.K - туф	3.327	15.823
SHARRCEM SH.P.K - основни средства	1.815	-
Titan Cementara Kosjeric - клинкер и услуги	9.961	518
Antea Cement SHA - клинкер	-	35.693
Antea Cement SHA - услуги	6.751	5.546
МИЛЈИКО - ПЦМ Дооел Скопје - наем	6.793	249
Zlatna Panega Cement - услуги	335	518
Beni Suef Cement Eгypt - услуги	7.490	2.791
	205.434	227,644

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2023

19. Трансакции со поврзани страни (продолжува)

б) Набавка на добра и услуги

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
<i>Контролирано од:</i>		
Titan Cement Company - бел цемент, петрол кокс и клинкер	105.785	153.566
Titan Cement Company - надомест за менаџмент поддршка	124.374	107.655
Titan Cement Company - останато	7.444	14.126
<i>Правни лица под заедничка контрола:</i>		
Cement Plus Ltd - провизија за поддршка на продажбата	-	47.773
SHARRCEM SH.P.K - останато	13.443	9.205
МИЛЛКО ПЦМ Дооел Скопје - услуга	16.113	16.118
Titan Zlatna Panega - сив цемент, клинкер и останато	105	22.354
Adocim Cement - клинкер	160	131.193
Tithys Holding Limited - деривативен финансиски инструмент	31.384	-
Titan Global Finance - камата	3.687	9.090
MILLKO - PCM Dooel Skorje - камата	3.337	382
	305.832	511.462

Салда кои произлегуваат од горе наведените трансакции се прикажани подолу:

Обврски спрема поврзаните страни

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
<i>Контролирано од:</i>		
Titan Cement Company - надомест за менаџмент поддршка	35.300	96.802
Titan Cement Company - капитални инвестиции	7.444	1.451
Titan Cement Company - бел цемент, петрол кокс и услуги	54.550	88.418
<i>Правни лица под заедничка контрола:</i>		
Cement Plus Ltd. - провизија за поддршка на продажбата	-	32.663
Cement Plus Ltd. - претплата	-	3.802
МИЛЛКО ПЦМ Дооел Скопје - услуга	47.338	28.825
SHARRCEM SH.P.K - останато	1.230	3.529
Titan Zlatna Panega - сив цемент и клинкер	-	19.023
	145.862	274.513

Групацијата остваруваат трансакции со горенаведените поврзани страни според заеднични договорени услови.

Останати трансакции

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
MILLKO - PCM Dooel Skorje - главнина	61.500	61.500
MILLKO - PCM Dooel Skorje - камата	3.720	382
Titan Global Finance - главнина	-	276.719
Titan Global Finance - камата	-	5.029
	65.220	343.630

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2023

19. Трансакции со поврзани страни (продолжува)

Надоместоци на клучното раководство	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Плата и други лични примања	123.908	117.125
	123.908	117.125

Клучното раководство се состои од извршното раководство, проширеното раководство и Управен одбор на Групацијата.

Надоместоци на клучното раководство во износ од 123.908 илјади денари се однесува на плати и други лични примања на менаџерите и на останатите членови на клучниот персонал на Групацијата за 2023 година.

20. Трошоци според природа

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Суровини и материјали	1.896.407	1.813.050
Режиски трошоци	623.746	1.478.726
Набавна вредност на продадени стоки и услуги	299.506	557.242
Останати материјални трошоци и услуги	445.523	413.295
Трошоци за вработени	330.299	303.999
Трошоци за дистрибуција	205.149	240.559
Амортизаација	244.003	212.224
Одржување	106.641	154.656
Надомест за техничка поддршка и други услуги	124.374	107.655
Компјутерски услуги, трошоци и телефонија	18.442	21.489
Реклама, пропаганда и трошоци за општествена одговорност	31.887	28.913
Патни трошоци	15.463	13.886
Надоместоци кон трети страни	3.692	3.415
Движење на залихи, нето	(33.849)	(240.911)
Останати трошоци	49.557	52.314
Вкупно трошоци на продадени производи, трошоци на продажба и маркетинг и административни трошоци	4.360.840	5.160.511

21. Управување со финансискиот ризик

Основните финансиски обврски на Групацјата ги сочинуваат обврски спрема добавувачите и останати обврски и краткорочни заеми. Групацјата располага со разновидни финансиски средства како што се: побарувања од купувачите, пари и парични средства и депозити кои произлегуваат директно од работењето на Групацјата.

Групацјата во своето работење се изложени на повеќе финансиски ризици. Главните ризици се: ризик на ликвидност, девизен ризик и кредитен ризик. Управувањето со секој од овие ризици се одвива во согласност со политиките одобрени од Одборот на директори кој воедно е и одговорен за ревидирање на истите.

а) Пазарен ризик

Пазарниот ризик се дефинира како „ризик од флукуација на пазарната вредност или идните парични текови на финансиските инструменти како резултат на промена на пазарните цени и вклучува каматен ризик, валутен ризик и други ценовни ризици. Најголемиот дел од приходите на Групацјата се остварени од домашен пазар во македонски денари, а преостанатиот дел на странски пазар во ЕУР.

Најголемиот дел од трошоците на Групацјата се остварени од набавки на домашниот и странскиот пазар.

Раководството верува дека ги презема сите неопходни мерки за поддршка на одржливост и раст на бизнисот на компанијата во сегашните околности. Сепак, идните флукуации на пазарот не може да се предвидат со точност и прецизност.

б) Каматен ризик

Приходите и оперативните парични текови на Групацјата се во голема мера независни од промената на пазарните каматни стапки.

Промена на каматните стапки и каматните маргини можат да влијаат врз финансиските трошоци и повратот на финансиските инвестиции.

Промените на пазарните каматни стапки влијаат на трошоците за камати на краткорочните заеми. На 31 декември 2023, Групацјата има краткорочни заеми од МКД 65.220 илјади (2022: МКД 343.630 илјади), така што зголемувањето на пазарната каматна стапка за 1% би резултирало со зголемување на платената камата за околу МКД 652 илјади (2022: 3.436 илјади), додека слично намалување би резултирало со истото намалување на платената камата.

в) Девизен ризик

Изложеноста на Групацјата на девизен ризик е минимална со оглед на факот дека најголемиот дел од договорите поврзани со меѓународните трансакции (продажбите и набавките) се номинирани во ЕУРО, чијшто курс беше стабилен во текот на целата 2023 година. Исклучок се набавките на петрол кокс кои се номинирани во УСД и од кои произлегуваат курсните разлики. Исто така, договорите за продажба на домашниот пазар се номинирани во ЕУРО.

За потребите на анализа на чувствителност од девизниот ризик. Раководството користи претпоставка од 1% зголемување на девизниот курс на ЕУР, што се смета за разумно со оглед на стабилната домашна валута во однос на ЕУР во текот на изминатите години. На 31 декември 2023 година, доколку ЕУР би било 1% (2022: 1%) послабо или посилено во споредба со МКД, добивката после оданочување во нето билансот би била 5.622 илјади денари (2022: 870 илјади денари) повисока или пониска, соодветно.

21. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Во Извештајот за финансиска состојба, салдата се како што следува:

2023	Вкупно	Домашни	Странски МКД противвред ност
Средства			
Пари и парични средства	1.054.162	503.086	551.076
Побарувања од купувачи и останати тековни побарувања	391.662	192.982	198.680
Вкупно средства	1.445.824	696.068	749.756
Обврски			
Обврски спрема добавувачи	856.927	672.487	184.440
Останати тековни обврски	55.876	52.711	3.165
Краткорочни заеми	65.220	65.220	-
Вкупно обврски	978.023	790.418	187.605
Нето изложеност	467.801	(94.350)	562.151

Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2023

21. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

2022	Вкупно	Домашни	Странски МКД противвред ност
Средства			
Пари и парични средства	158.091	112.766	45.325
Побарувања од купувачи и останати тековни побарувања	444.930	197.610	247.320
Вкупно средства	603.021	310.376	292.645
Обврски			
Обврски спрема добавувачи	712.374	355.503	356.871
Останати тековни обврски	78.528	46.387	32.141
Краткорочни заеми	343.630	61.882	281.748
Вкупно обврски	1.134.532	463.772	670.760
Нето изложеност	(531.511)	(153.396)	(378.115)

Авансите се исклучени од табелите погоре, бидејќи не се финансиски средства и обврски.

г) Ризик на ликвидност

Управувањето со ризикот на ликвидност подразбира располагање со доволни количества на готовина, како и можност за финансирање преку користење на договорни кредитни аранжмани.

Табелата подолу дава приказ на роковите на плаќање на финансиските обврски на Групацјата со состојба на 31 декември 2023 и 2022 година заснивани на договорените недисконтирани плаќања:

На 31 декември 2023 година

	На барање	До 3 месеци	3 до 12 месеци	1 до 5 години	> 5 години	Вкупно
Обврски спрема добавувачи	-	711.065	-	-	-	711.065
Останати обврски	-	55.876	-	-	-	55.876
Поврзани субјекти	-	145.862	-	-	-	145.862
Краткорочни заеми	-	-	65.220	-	-	65.220

**Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2023**

21. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

г) Ризик на ликвидност (продолжува)

На 31 декември 2022 година

	На барање	До 3 месеци	3 до 12 месеци	1 до 5 години	> 5 години	Вкупно
Обврски спрема добавувачи	-	437.861	-	-	-	437.861
Останати обврски	-	78.528	-	-	-	78.528
Поврзани субјекти	-	274.513	-	-	-	274.513
Краткорочни заеми	-	-	343.630	-	-	343.630

д) Кредитен ризик

Групацијата немаат значајна концентрација на кредитен ризик. Групацијата имаат воспоставено таква политика која што предвидува продажба на своите производи на клиенти со соодветна кредитна историја. Исто така, Групацијата има воспоставено таква политика која предвидува лимитирање на износот на кредитна изложеност на поединечните клиенти. Посебно, за да се намали овој ризик Групацијата бара обезбедувања како што се: банкарски гаранции и депозити. На 31 декември 2023 година не постојат отворени сомнителни значајни кредитни ризици кои веќе не се покриени со резервација за сомнителни побарувања.

Во врска со кредитниот ризик којшто произлегува од другите финансиски средства на Групацијата, кои се состојат од пари и парични средства, и краткорочни побарувања за позајмица, максималната изложеност на Групацијата на кредитен ризик поради неплаќање на договорната страна е еднаква на сметководствената вредност на овие инструменти. На 31 декември 2023 година, паричните средства и паричните еквиваленти на Групацијата се чуваат како тековни сметки во високо оценети финансиски институции.

Управување со капиталот

Примарната цел на управувањето со капиталот на Групацијата е да се обезбеди и одржува стабилен кредитен рејтинг и соодветни показатели на капиталот со цел да се поддржи работењето и да се максимизира вредноста на акционерите.

Групацијата управува со својата структура на капитал и прави корекции на истиот, кои се во согласност со проемените на економските фактори. За да ја одржува и да ја корегира структурата на капиталот, Групацијата може да ја корегира дивидендата исплатена на акционерите, да врати капитал на акционерите или пак да издаде дополнителни нови акции, врз основа на претходна одлука на акционерите. Во текот на годините што завршуваат на 31 декември 2023 година и 31 декември 2022 година не беа направени промени во целите, политиките или процесите на Групацијата.

**Белешки кон консолидираните финансиски извештаи
за годината која завршува на 31 декември 2023**

21. Управување со финансискиот ризик (продолжува)

Управување со капиталот (продолжува)

Групацијата го следи својот акционерски капитал преку добивката пред камата, даноци, амортизација и депрецијација (ЕБИТДА) за годината.

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
ЕБИТДА	<u>1,928,153</u>	<u>1.371.307</u>

Структурата изразена во сооднос е како што следува:

	2023 МКД'000	2022 МКД'000
Нето долг	107.602	1.096.648
Капитал	<u>5.249.797</u>	<u>4.442.122</u>
Сооднос на нето долгот кон капиталот	<u>0,02</u>	<u>0,25</u>

Групацијата не е предмет на никакви надворешно наметнати барања. Структурата и управувањето на капиталот е одредено на Групациско ниво. Земајќи го предвид нивото на тековните средства на Друштвото и постојаната поддршка од Групацијата. Раководството верува дека има доволно средства за ублажување на било какво идно потенцијално влијание.

22. Последователни настани

Цементарница УСЈЕ АД Скопје од 01-ви јануари 2024 година има статусна промена - припојување.

Согласно Договорот за припојување составен во форма на нотарски акт, претпријатијата кои се предмет на припојување кон Цементарница УСЈЕ АД, престанаа да ги извршуваат своите деловни активности од 31-ви декември 2023 година, а од 01-ви јануари 2024 година сметководствено е запишано само од страна на стекнувачкото претпријатие т.е. Цементарница УСЈЕ АД.

Затоа, по регистрацијата на статусната промена во Централниот регистар на РСМ, Трговското друштво ИД КОМПАНИ с. Чешиново, Чешиново - Облешево и Друштвото за неметали ОПАЛИТ ДООЕЛ с. Чешиново, Чешиново - Облешево, како друштва кои се предмет на припојувањето, престана да постојат како правни лица, без постапка за ликвидација, додека сите средства и обврски беа префрлени во Цементарница УСЈЕ АД Скопје, како стекнувачко претпријатие.

Постапката за припојување беше спроведена на начин на кој беше спроведен универзален пренос на сите средства, имот, права и обврски на претпријатијата кои се предмет на пристапување, без да се спроведе ликвидација на истата.

Во 2020 година Цементарница УСЈЕ АД Скопје стекна 100% од акциите во трговското друштво ИД КОМПАНИ ДООЕЛ, со што се стекна и со ОПАЛИТ ДООЕЛ, кој е во целосна сопственост на првото друштво.

Процедурата за припојување беше спроведена со цел зголемување на ефикасноста на операциите од економски аспект, концентрација на капитал, технологија, професионален персонал и вработени, зголемување на конкурентноста на пазарот, намалување на трошоците, обезбедување континуитет во активностите, како и поповолни услови за нови инвестиции и развој.

По целосниот пренос на средствата, обврските и капиталот на претпријатијата кои се предмет на припојување, Цементарница УСЈЕ АД Скопје е нивниот правен наследник.

ЦЕМЕНТАРНИЦА “УСЈЕ” АД - СКОПЈЕ

Консолидирана годишна сметка

За годината завршена на 31 декември 2023 година

ЕМБС: 04053397

Целосно име: Цементарница УСЈЕ АД Скопје

Вид на работа: 450

Тип на годишна сметка: Консолидирана ревидирана годишна сметка

Тип на документ: Консолидирана годишна сметка

Година : 2023

Листа на прикачени документи:

Објаснувачки белешки и други прилози

Финансиски извештаи

Биланс на состојба

Ознака за АОП	Опис	Нето за тековна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Претходна година
1	-- АКТИВА: А. НЕТЕКОВНИ СРЕДСТВА (002+009+020+021+031)	3.420.212.818,00			3.106.807.247,00
2	-- I. НЕМАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (003+004+005+006+007+008)	36.925.354,00			36.316.366,00
4	-- Концесии, патенти, лиценци, заштитни знаци и слични права	34.457.566,00			33.848.578,00
5	-- Гудвил	2.467.788,00			2.467.788,00
9	-- II. МАТЕРИЈАЛНИ СРЕДСТВА (010+013+014+015+016+017+018+019)	3.114.228.045,00			2.794.318.462,00
10	-- Недвижности (011+012)	1.439.416.612,00			1.444.518.742,00
11	-- Земјиште	839.719.637,00			853.441.936,00
12	-- Градежни објекти	599.696.975,00			591.076.806,00
13	-- Постројки и опрема	1.199.480.489,00			1.073.942.384,00
14	-- Транспортни средства				296.458,00
15	-- Алат, погонски и канцелариски инвентар и мебел	16.623.901,00			17.689.361,00
18	-- Материјални средства во подготовка	448.179.592,00			246.905.022,00
19	-- Останати материјални средства	10.527.451,00			10.966.495,00
20	-- III. ВЛОЖУВАЊА ВО НЕДВИЖНОСТИ	269.059.419,00			276.172.419,00
36	-- Б. ТЕКОВНИ СРЕДСТВА (037+045+052+059)	2.944.972.032,00			2.582.990.390,00
37	-- I. ЗАЛИХИ (038+039+040+041+042+043)	1.415.464.699,00			1.775.741.347,00
38	-- Залихи на суровини и материјали	972.292.027,00			1.032.047.760,00
39	-- Залихи на резервни делови, ситен инвентар, амбалажа и автогуми	69.179.350,00			397.790.161,00
40	-- Залихи на недовршени производи и полупроизводи	244.988.257,00			190.726.350,00
41	-- Залихи на готови производи	128.678.426,00			154.782.074,00
42	-- Залихи на трговски стоки	326.639,00			395.002,00
44	-- II. СРЕДСТВА (ИЛИ ГРУПИ ЗА ОТУГУВАЊЕ НАМЕНЕТИ ЗА ПРОДАЖБА И ПРЕКИНАТИ РАБОТЕЊА)	11.580.000,00			
45	-- III. КРАТКОРОЧНИ ПОБАРУВАЊА (046+047+048+049+050+051)	474.333.519,00			648.463.700,00
46	-- Побарувања од поврзани друштва	205.388.859,00			227.646.789,00
47	-- Побарувања од купувачи	177.152.485,00			208.684.259,00

48	-- Побарувања за дадени аванси на добавувачи	20.125.916,00		116.175.634,00
49	-- Побарувања од државата по основ на даноци, придонеси, царина, акцизи и за останати давачки кон државата (претплати)	68.566.652,00		92.279.934,00
50	-- Побарувања од вработените	203.629,00		766.305,00
51	-- Останати краткорочни побарувања	2.895.978,00		2.910.779,00
52	-- IV. КРАТКОРОЧНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА (053+056+057+058)	1.011.445,00		694.868,00
57	-- Побарувања по дадени заеми	15.000,00		15.000,00
58	-- Останати краткорочни финансиски средства	996.445,00		679.868,00
59	-- V. ПАРИЧНИ СРЕДСТВА И ПАРИЧНИ ЕКВИВАЛЕНТИ (060+061)	1.054.162.369,00		158.090.475,00
60	-- Парични средства	1.054.162.369,00		158.090.475,00
62	-- VI. ПЛАТЕНИ ТРОШОЦИ ЗА ИДНИТЕ ПЕРИОДИ И ПРЕСМЕТАНИ ПРИХОДИ (АВР)	34.796.127,00		7.063.012,00
63	-- ВКУПНА АКТИВА: СРЕДСТВА (001+035+036+044+062)	6.411.560.977,00		5.696.860.649,00
64	-- В. ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА - АКТИВА	29.490.542.097,00		25.436.796.542,00
65	-- ПАСИВА : А. ГЛАВНИНА И РЕЗЕРВИ (066+067-068-069+070+071+075-076+077-078)	5.249.795.723,00		4.442.121.322,00
66	-- I. ОСНОВНА ГЛАВНИНА	1.747.729.749,00		1.747.729.749,00
70	-- V. РЕВАЛОРИЗАЦИСКА РЕЗЕРВА И РАЗЛИКИ ОД ВРЕДНУВАЊЕ НА КОМПОНЕНТИ НА ОСТАНАТА СЕОФАТНА ДОБИВКА	148.167.651,00		147.345.451,00
71	-- VI. РЕЗЕРВИ (072+073+074)	1.825.037.136,00		1.513.401.793,00
72	-- Законски резерви	174.702.800,00		174.702.253,00
74	-- Останати резерви	1.650.334.336,00		1.338.699.540,00
75	-- VII. АКУМУЛИРАНА ДОБИВКА	4.312.501,00		3.494.330,00
77	-- IX. ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА	1.524.548.686,00		1.030.149.999,00
81	-- Б. ОБВРСКИ (082+085+095)	1.075.780.941,00		1.241.580.992,00
82	-- I. ДОЛГОРОЧНИ РЕЗЕРВИРАЊА ЗА РИЗИЦИ И ТРОШОЦИ (083+084)	70.430.814,00		61.696.639,00
83	-- Резервирања за пензии, отпремнини и слични обврски кон вработените	55.273.102,00		54.054.871,00
84	-- Останати долгорочни резервирања за ризици и трошоци	15.157.712,00		7.641.768,00
95	-- IV. КРАТКОРОЧНИ ОБВРСКИ (од 096 до 108)	1.005.350.127,00		1.179.884.353,00
96	-- Обврски спрема поврзани друштва	142.527.832,00		275.157.649,00
97	-- Обврски спрема добавувачи	634.506.870,00		459.631.508,00
98	-- Обврски за аванси, депозити и кауции	44.474.740,00		36.732.212,00
99	-- Обврски за даноци и придонеси на плата и на надомести на плати	890.727,00		4.680.289,00
100	-- Обврски кон вработените	10.183.671,00		9.708.160,00
101	-- Тековни даночни обврски	75.234.029,00		16.380.498,00
102	-- Краткорочни резервирања за ризици и трошоци	13.481.817,00		9.407.809,00
103	-- Обврски по заеми и кредити спрема поврзани друштва	65.219.916,00		343.630.665,00
104	-- Обврски по заеми и кредити			700,00
106	-- Обврски по основ на учество во резултатот	550.423,00		229.627,00
107	-- Останати финансиски обврски			9.392.287,00

108	-- Останати краткорочни обврски	18.280.102,00			14.932.949,00
109	-- V. ОДЛОЖЕНО ПЛАЌАЊЕ НА ТРОШОЦИ И ПРИХОДИ ВО ИДНИТЕ ПЕРИОДИ (ПВР)	85.984.313,00			13.158.335,00
111	-- ВКУПНО ПАСИВА : ГЛАВНИНА, РЕЗЕРВИ И ОБВРСКИ (065+081+094+109+110)	6.411.560.977,00			5.696.860.649,00
112	-- В. ВОНБИЛАНСНА ЕВИДЕНЦИЈА-ПАСИВА	29.490.542.097,00			25.436.796.542,00

Биланс на успех

Ознака за АОП	Опис	Нето за тековна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Претходна година
201	-- I. ПРИХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (202+203+206)	6.562.327.993,00			6.762.770.209,00
202	-- Приходи од продажба	6.279.877.531,00			6.511.346.390,00
203	-- Останати приходи	81.568.996,00			76.426.006,00
204	-- Залихи на готови производи и недовршено производство на почетокот на годината	345.508.424,00			109.010.062,00
205	-- Залихи на готови производи и недовршено производство на крајот на годината	379.356.941,00			349.921.006,00
206	-- Капитализирано сопствено производство и услуги	200.881.466,00			174.997.813,00
207	-- II. РАСХОДИ ОД РАБОТЕЊЕТО (208+209+210+211+212+213+218+219+220+221+222)	4.913.639.922,00			5.847.038.235,00
208	-- Трошоци за сировини и други материјали	2.688.518.804,00			3.459.061.845,00
209	-- Набавна вредност на продадените стоки	283.416.624,00			541.123.528,00
210	-- Набавна вредност на продадените материјали, резервни делови, ситен инвентар, амбалажа и автогуми	41.236.725,00			61.979.421,00
211	-- Услуги со карактер на материјални трошоци	848.821.788,00			890.894.721,00
212	-- Останати трошоци од работењето	149.669.447,00			161.209.041,00
213	-- Трошоци за вработени (214+215+216+217)	361.420.431,00			334.391.530,00
214	-- Плати и надоместоци на плата (нето)	191.037.346,00			178.938.410,00
215	-- Трошоци за даноци на плати и надоместоци на плата	18.395.085,00			17.119.824,00
216	-- Придонеси од задолжително социјално осигурување	80.797.322,00			75.819.871,00
217	-- Останати трошоци за вработените	71.190.678,00			62.513.425,00
218	-- Амортизација на материјалните и нематеријалните средства	244.244.734,00			211.909.336,00
219	-- Вредносно усогласување (обезвреднување) на нетековни средства	13.059.000,00			1.135.000,00
220	-- Вредносно усогласување (обезвреднување) на тековните средства	43.045.230,00			8.329.075,00
221	-- Резервирања за трошоци и ризици	28.479.260,00			20.286.688,00
222	-- Останати расходи од работењето	211.727.879,00			156.718.050,00
223	-- III. ФИНАНСИСКИ ПРИХОДИ (224+229+230+231+232+233)	7.658.957,00			10.014.144,00
224	-- Финансиски приходи од односи со поврзани друштва (225+226+227+228)	2.585.939,00			4.827.497,00
227	-- Приходи по основ на курсни разлики од работење со поврзани друштва	2.585.939,00			4.827.497,00
230	-- Приходи по основ на камати од работење со неповрзани друштва	272.264,00			1.321.340,00

231	-- Приходи по основ на курсни разлики од работење со неповрзани друштва	4.800.754,00			3.865.307,00
234	-- IV. ФИНАНСИСКИ РАСХОДИ (235+239+240+241+242+243)	26.941.946,00			49.851.940,00
235	-- Финансиски расходи од односи со поврзани друштва (236+237+238)	3.356.124,00			7.905.969,00
236	-- Расходи по основ на камати од работење со поврзани друштва	253.829,00			
237	-- Расходи по основ на курсни разлики од работење со поврзани друштва	3.102.295,00			7.905.969,00
239	-- Расходи по основ на камати од работење со неповрзани друштва	18.900.790,00			13.076.552,00
240	-- Расходи по основ на курсни разлики од работење со неповрзани друштва	4.685.032,00			28.869.419,00
246	-- Добивка од редовното работење (201+223+244)-(204-205+207+234+245)	1.663.253.599,00			1.116.805.122,00
250	-- Добивка пред оданочување (246+248) или (246-249)	1.663.253.599,00			1.116.805.122,00
252	-- Данок на добивка	138.704.913,00			76.033.205,00
255	-- НЕТО ДОБИВКА ЗА ДЕЛОВНАТА ГОДИНА (250-252+253-254)	1.524.548.686,00			1.040.771.917,00
257	-- Просечен број на вработени врз основа на часови на работа во пресметковниот период (во апсолутен износ)	236,00			241,00
258	-- Број на месеци на работење (во апсолутен износ)	12,00			12,00
259	-- ДОБИВКА/ЗАГУБА ЗА ПЕРИОД	1.524.548.686,00			1.040.771.917,00
260	-- Добивка која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	1.524.548.686,00			1.040.771.917,00
264	-- ЗАРАБОТУВАЧКА ПО АКЦИЈА	2.677,00			1.826,00
265	-- Вкупна основна заработувачка по акција	2.677,00			1.826,00
269	-- Добивка за годината	1.524.548.686,00			1.040.771.917,00
271	-- Останата сеопфатна добивка (273+275+277+279+281+283) - (274+276+278+280+282+284)				44.000,00
273	-- Добивки кои произлегуваат од преведување од странско работење				44.000,00
286	-- Нето останата сеопфатна добивка (271-285)				44.000,00
288	-- Вкупна сеопфатна добивка за годината (269+286) или (286-270)	1.524.548.686,00			1.040.815.917,00
289	-- Сеопфатна добивка која им припаѓа на имателите на акции на матичното друштво	1.524.548.686,00			1.040.815.917,00

Државна евиденција

Ознака за АОП	Опис	Нето за тековна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Претходна година
609	-- Земјишта	839.719.637,00			853.441.936,00
612	-- Сегашна вредност на градежни објекти од високоградба кои се користат за вршење дејност (< или = АОП 012 од БС)	539.068.594,00			530.061.972,00
613	-- Сегашна вредност на објекти од нискоградба (< или = АОП 012 од БС)	60.628.381,00			61.014.834,00
614	-- Сегашна вредност на информациска опрема и телекомуникациска опрема (< или = АОП 013 од БС)	1.193.819,00			1.379.349,00
615	-- Сегашна вредност на компјутерска опрема (< или = АОП 013 од БС)	11.602.460,00			13.621.522,00

625	-- Заеми и кредити дадени на нефинансиски трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни препријатија во земјата (< или =АОП 024+АОП 025+АОП 032+АОП 033+АОП 034+АОП 046+АОП 047+АОП 056+АОП 057+АОП 058 Од БС)	12.654.778,00			350.100,00
626	-- Побарувања по основ на продажба на стоки и услуги и аванси дадени на нефинансиски трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни препријатија во земјата (< или=АОП 006+АОП 017+АОП 030+ АОП 046+ АОП 047+АОП 048 Од БС)	197.236.993,00			258.170.588,00
628	-- Останати побарувања од нефинансиски трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни препријатија во земјата (< или=АОП 034+ АОП 046+ АОП 047+АОП 051+ АОП 062 Од БС)	3.040.915,00			3.060.053,00
629	-- Останати побарувања од органи на законодавна, извршна и судска власт, ФПИОСМ,ФЗОРСМ,АВРСМ, единици на локална самоуправа и други правни лица финансирани од буџет (< или= АОП 034+АОП 035+АОП 047+АОП 049+АОП 051+АОП 062 Од БС)	68.566.652,00			92.279.934,00
630	-- Побарувања по основ на продажба на стоки и услуги и аванси и останати побарувања од сите субјекти во земјата и странство (< или=АОП 006+АОП 017+АОП 030+АОП 034+АОП 035+ АОП 046+ АОП 047+АОП 049+ АОП 050+АОП 051+АОП 057+АОП 062 Од БС)	489.018.730,00			539.353.442,00
631	-- Основна главнина (сопственички капитал) во удели поседувани од други трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни препријатија во земјата (< или =АОП 065 од БС)	4.743.000,00			4.743.000,00
632	-- Основна главнина (сопственички капитал) во удели поседувани од физички лица, трговци поединци, занаетчи, земјоделци, самостојни вршители на дејност и непрофитни организации регистрирани во земјата (< или =АОП 065 од БС)	82.624.300,00			82.624.300,00
634	-- Обврски по заеми и кредити земени од нефинансиски трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни препријатија во земјата (< или =АОП 086+АОП 087+АОП 088+АОП 089+АОП 090+АОП 096+АОП 104+АОП 107 Од БС)				700,00
635	-- Обврски по основ на набавка на стоки и услуги и аванси (краткорочни трговски кредити) примени од нефинансиски трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни препријатија во земјата (< или =АОП 096+АОП 097+ АОП 098+АОП 108 Од БС)	469.422.470,00			390.831.894,00
637	-- Останати обврски кон нефинансиски трговски друштва во приватна и државна сопственост и јавни препријатија во земјата (< или=АОП 092+АОП 093+АОП 096+ АОП 106+ АОП 107+АОП 108+ АОП 109 Од БС)	97.990.638,00			23.267.033,00
638	-- Останати обврски кон органи на законодавна, извршна и судска власт, ФПИОСМ,ФЗОРСМ,АВРСМ, единици на локална самоуправа и други правни лица финансирани од буџет (< или=АОП 092+АОП 093+АОП 094+ АОП 099+ АОП 101+ АОП 107+АОП 108+ АОП 109 Од БС)	80.615.738,00			25.406.666,00

639	-- Обврски по основ на трговски кредити, аванси и останати обврски кон сите субјекти во земјата и странство (вкупно) (< или=АОП 092+АОП 093+АОП 094+ АОП 096+ АОП 097+ АОП 098+ АОП 099+ АОП 100+ АОП 101+ АОП 107+АОП 108+ АОП 109 Од БС)	1.011.698.575,00			809.511.374,00
640	-- Приходи од продажба на стоки и услуги (АОП 641+ АОП 642) (< или = АОП 202 од БУ)	38.694.922,00			36.505.935,00
641	-- Приходи од продажба на стоки (< или = АОП 202 од БУ)				14.419,00
642	-- Приходи од продажба на услуги (< или = АОП 202 од БУ)	38.694.922,00			36.491.516,00
643	-- Приходи од продажба на производи, стоки и услуги на домашен пазар (< или = АОП 202 од БУ)	3.997.559.243,00			4.089.577.020,00
644	-- Приходи од продажба на производи, стоки и услуги на странски пазар (< или = АОП 202 од БУ)	2.238.086.179,00			2.368.825.759,00
647	-- Приходи од наемнина (< или = АОП 202 од БУ)	31.624.293,00			48.188.787,00
648	-- Приходи од наемнина на земјиште (< или = АОП 202 од БУ)	8.188.435,00			4.754.824,00
654	-- Приходи од вишоци (< или = АОП 203 од БУ)	3.461.141,00			15.643.723,00
655	-- Наплатени отпишани побарувања и приходи од отпис на обврски (< или = АОП 203 од БУ)	1.810.306,00			110,00
656	-- Приходи врз основа на ефекти од договорена заштита од ризик (< или = АОП 203 од БУ)	28.784.882,00			
657	-- Приходи од премии, субвенции, дотации и донации (< или = АОП 203 од БУ)	108.530,00			
658	-- Приходи од субвенции (< или = АОП 203 од БУ)				4.687.668,00
661	-- Останати приходи од работењето (< или = АОП 203 од БУ)	30.406.870,00			25.468.482,00
667	-- Расходи на продадени производи и услуги	27.888.847,00			
668	-- Трошоци за сировини и материјали (< или = АОП 208 од БУ)	826.999.017,00			736.685.061,00
669	-- Огрев, гориво и мазива (< или = АОП 208 од БУ)	15.967.880,00			19.196.544,00
671	-- Канцелариски материјали (< или = АОП 208 од БУ)	546.721,00			1.155.314,00
672	-- Трошоци за амбалажа (< или = АОП 208 од БУ)	176.699.176,00			160.085.139,00
673	-- Униформи-заштитна облека и обувки (< или = АОП 208 од БУ)	3.364.874,00			5.186.571,00
674	-- Материјал за чистење и одржување (< или = АОП 208 од БУ)	173.049,00			890.653,00
676	-- Потрошена електрична енергија (< или = АОП 208 од БУ)	652.934.901,00			1.514.334.653,00
677	-- Потрошени енергетски горива (< или = АОП 208 од БУ)	919.717.315,00			950.465.273,00
678	-- Потрошени резервни делови и материјали за одржување (< или = АОП 208 од БУ)	83.656.193,00			69.398.529,00
679	-- Отпис на ситен инвентар, амбалажа и автогуми (во производство) (< или = АОП 208 од БУ)	2.550.074,00			1.595.379,00
680	-- Транспортни услуги во земјата (< или = АОП 211 од БУ)	179.020.415,00			190.494.460,00

681	-- Транспортни услуги во странство (< или = АОП 211 од БУ)	71.923.314,00		88.758.214,00
682	-- ПТТ услуги во земјата (< или = АОП 211 од БУ)	2.635.630,00		2.782.250,00
684	-- Надворешни услуги за изработка на производи (вон производство) (< или = АОП 211 од БУ)	44.887.413,00		39.207.509,00
685	-- Производствени и занаетчиски услуги (< или = АОП 211 од БУ)	274.727.886,00		264.368.186,00
686	-- Наемнини за деловни простории во земјата (< или = АОП 211 од БУ)	1.233.000,00		1.243.833,00
687	-- Наемнини за опрема (< или = АОП 211 од БУ)	9.282.763,00		8.148.029,00
688	-- Наемнина за земјиште (< или = АОП 211 од БУ)	100.008,00		
693	-- Еднократен надоместок во вид на испратнина заради трајно работно ангажирање под услови утврдени со закон (< или = АОП 217 од БУ)	15.844.097,00		16.335.636,00
695	-- Регрес за годишен одмор (< или = АОП 217 од БУ)	9.324.634,00		8.427.213,00
696	-- Помошти (< или = АОП 217 од БУ)	1.161.985,00		1.876.420,00
698	-- Дневници за службени патувања, ноќевања и патни трошоци (< или = АОП 217 од БУ)	7.566.578,00		4.871.093,00
700	-- Надомести на трошоците на вработените и подароци (< или = АОП 217 од БУ)	14.439.877,00		11.082.144,00
702	-- Надомести за одвоен живот (< или = АОП 217 од БУ)			210.367,00
703	-- Подароци на вработените (< или = АОП 217 од БУ)	12.152.056,00		9.212.558,00
704	-- Трошоци за организирана исхрана во текот на работа (< или = АОП 217 од БУ)	10.643.565,00		10.497.994,00
706	-- Надомести на ангажирана работна сила преку агенциите за привремени вработувања (< или = АОП 217 од БУ)	2.201.060,00		1.232.239,00
709	-- Репрезентација (< или = АОП 212 од БУ)	18.485.582,00		15.890.746,00
710	-- Премии за осигурување на имот (< или = АОП 212 од БУ)	10.376.861,00		9.620.906,00
711	-- Надомест за банкарски услуги (< или = АОП 212 од БУ)	1.613.098,00		2.428.252,00
712	-- Даноци кои не зависат од резултатот (< или = АОП 212 од БУ)	9.352.872,00		59.909,00
714	-- Членарини на здруженијата во земјата и странство (< или = АОП 212 од БУ)	725.896,00		529.103,00
715	-- Надоместоци за повремени и привремени работи (< или = АОП 217 од БУ)	2.192.502,00		2.158.948,00
717	-- Останати трошоци на работењето (< или = АОП 212 од БУ)	105.871.251,00		128.713.422,00
718	-- Казни, пенали надоместоци за штети и друго (< или = АОП 222 од БУ)	995.478,00		9.109,00
721	-- Исплатени дивиденди	717.376.236,00		258.424.475,00
722	-- Просечен број на вработени врз основа на состојбата на крајот на месецот	244,00		239,00
723	-- Просечен број на вработени во седиштето на субјектот врз основа на состојбата на крајот на месецот	242,00		234,00
724	-- Број на подружници во кои се врши дејност, без седиштето на субјектот	4,00		4,00

Структура на приходи по дејности

Ознака за АОП	Опис	Нето за тековна година	Бруто за тековна година	Исправка на вредноста за тековна година	Претходна година
2047	- 08.11 - Вадење на декоративен камен и камен за градежништвото, варовник, суров гипс, креда и шкрилци	132.619.629,00			
2052	- 08.99 - Останато рударство и вадење на камен, неспомнато на друго место	77.577.637,00			
2066	- 10.61 - Производство на мелнички производи	700,00			
2166	- 23.51 - Производство на цемент	5.638.480.896,00			
2170	- 23.63 - Производство на готова бетонска смеса	155.761.991,00			
2370	- 46.71 - Трговија на големо со цврсти, течни и гасовити горива и слични производи	235.089.589,00			
2372	- 46.73 - Трговија на големо со дрва, градежен материјал и санитарна опрема	124.150.365,00			
2376	- 46.77 - Трговија на големо со отпадоци и остатоци	4.123.746,00			
2431	- 52.21 - Услужни дејности поврзани со копнениот превоз	46.263.188,00			
2478	- 64.99 - Други финансиско-услужни дејности, освен осигурување и пензиски фондови, неспомнати на друго место	7.284.416,00			
2490	- 68.10 - Купување и продажба на сопствен недвижен имот	36.376.156,00			
2545	- 82.99 - Останати деловни помошни услужни дејности, неспомнати на друго место	112.258.637,00			

Потпишано од:

Gabriela Barlakoska

CN=KIBSTrust Issuing Qsig CA G2,
 OID.2.5.4.97=NTRMK-5529581, OU=KIBSTrust
 Services, O=KIBS AD Skopje, C=MK
 KIBSTrust Issuing Qsig CA G2

Изјавувам, под морална, материјална и кривична одговорност, дека податоците во годишната сметка се точни и вистинити.

Податоците од годишната сметка се во постапка на доставување, која ќе заврши со одлука (одобрување/одбивање) од страна на Централниот Регистар.